

T.C

ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNUNDAKİ ERTELEMELERİN
AZ TEHLİKELİ İŞ KOLLARINDAKİ ETKİLERİ ÜZERİNE BİR
İRDELEME

Fırat NURDOĞAN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER

İSTANBUL-2019

T.C
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KANUNUNDAKİ ERTELEMELERİN
AZ TEHLİKELİ İŞ KOLLARINDAKİ ETKİLERİ ÜZERİNE BİR
İRDELEME

Fırat NURDOĞAN

Tez Danışmanı

Dr. Öğr. Üyesi Esin TÜMER

İSTANBUL-2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ

Program : YÜKSEK LİSANS (TEZLİ)

Öğrenci No : 164203092

Öğrenci Adı Soyadı : Fırat Nurdoğan

“İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONUSUNDAKİ ERTELEMELERİN AZ TEHLİKELİ İŞ KOLLARINDAKİ ETKİLERİNİN İRDELENMESİ” isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından **08/01/2019** tarihinde yapılan sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

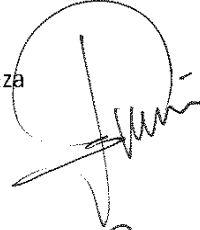
Jüri Başkanı : Doç. Dr. Üyesi Fatih YILMAZ
(Yıldız Teknik Üniversitesi)

İmza

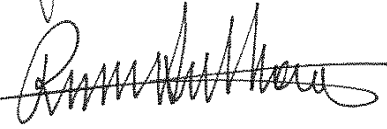
Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Esin Tümer
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Rüştü Uçan
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Mevzuat çerçevesinden İş Sağlığı ve Güvenliğine baktığımızda, ülkemiz henüz emekleme aşamasındadır. Mevzuatlar yeterli gözükmekle beraber gerek uygulama gerekse denetim aşamalarında yaşanan sorunlar gözlemlenmektedir. Öte yandan standartlara bağlanmamış yönetmelikler uygulamada sorun teşkil etmektedir. Sürece baktığımızda Avrupa Birliği üyelik süreci içinden uyumlama çalışmaları nedeni ile alınan kararların mevcut sisteme adapte edilmesi zorlukları nettir. Halen birden fazla çalışana sahip tüm iş yerlerini kapsayan 2012 tarihli 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunundaki bazı mevzuat gerekleri yeni eklemeler, yeni yönetmelikler ile bir yandan adapte edilmeye çalışılırken öte yandan hazır bir zeminde yürürlüğü girmemiş olması nedeni ile de ötelemeler ile karşı karşıyadır. Bunlardan biri de 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununun az tehlikeli sınıftaki işyerlerini ilgilendiren bazı maddelerin 3. defa ertelenip 01.07.2020 tarihi ile yürürlüğe girmesidir. Söz konusu erteleme, az tehlikeli sınıftaki iş yerlerinde, 50 kişi altında çalışanı bulunan işyerlerinin iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi çalıştırma zorunluluğunun ötelenmesidir.

Bu çalışma kapsamında, az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerleri için yaşanan bu ertelemelerin, işverenlerin iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin tutumlarını incelemektedir. Bu incelemede amaç, az tehlikeli sınıfta yer alan işverenler cephesinde bu erteleme ne anlama geldiğini ölçmektir.

Çalışmanın metodolojisi gereç ve yöntem bölümünde detaylı olarak verilmeye çalışılmıştır. İlgili istatistik programından elde edilen veriler, İşverenlerin yaş, eğitim, iş güvenliği eğitimi, işletmenin türü, mevzuata hakim olma, bilgi-kaza ilişkisi, hizmetin içeriği vb. başlıklarda Bulgular kısmında tespit olarak sunulmuştur. Bulgulardan elde edilen tespitlere göre Tartışma, İşverenin mevzuattan beklentisi, bilgiye-görgüye ulaşma talebi, iş sürecine ve çalışana etkisi, öteleme karşısındaki tutumları vb. başlıklarında irdelenmiştir.

Elde edilen sonuçlar içinde Ertelenen İş güvenliği kanun maddelerinin 2020 yılında yürürlüğe girmesi ile alakalı işveren görüşleri ve İş güvenliği uygulamalarını işyerlerinde yerine getirmeleri engelleyen unsurlar ile ilgili işveren kanaatleri dikkat çekicidir. Toplumun dinamikleri ile çalışmanın tespit ettiği çıktılar arasında bir karşılaştırma yapmak gerekir ise, sistemin aslında alt yapı olarak hazır hale geldiğini, beklentilerin Sivil

Toplum Kuruluşları üzerinde yoğunlaştığını söylemek mümkündür. Bundan sonraki çalışmalar için alan genişletilmesi ile çalışmanın sürdürülebileceği öngörüsü oluşmuştur.

ABSTRACT

The topic of occupational health and safety has recently become more emphasized in our country. Both Turkey's process of European Union membership and the necessities of the occupational health and safety in our industrial and construction sectors, which are growing every day, are at the forefront in this fact. With the new Law No. 6331 on occupational health and safety introduced in 2012, new arrangements related to job security have been introduced in business life and some responsibilities have been assigned to employers. Some articles of Occupational Health and Safety No. 6331 law, which are related to the workplaces in the less dangerous class, are postponed third time and they will come into effect on 01.07.2020.

The obligation to employ a job security specialist and workplace physician for workplaces with less than 50 employees from less dangerous workplaces has been left to the year 2020. This work has been done with the aim of measuring the effects of these delays on the perspective of employers' views on occupational health and safety. In the research, surveys were carried out with the owners of the workplaces that are in less dangerous class.

Key Words: occupational health and safety, less dangerous class

ÖNSÖZ

Bu çalışmada bana desteklerini esirgemeyen sevgili eşime, varlıklarıyla bana güç kaynağı olan sevgili kızlarıma binlerce kez teşekkürler. Tez hazırlama sürecini berrak, yalın ve pürüzsüz geçirmemi sağlayıp saat, yolculuk, tatil günleri gibi kavramları dahi gözetmeden kesintisiz destek sağlayan tez danışmanım Dr.Ögr.Üys. Esin Tümer'e, tez hazırlama aşamasında bilmediğim birçok uygulama ve yöntemi öğrenmem için beni öğütleyip, bu süreçte bana ciddi zaman ve emek harcayan kıymetli hocam ve kadim dostum Doç.Dr. Kenan Oğuzhan Oruç 'a teşekkür ederim. Bununla birlikte; eğitimin bu dünyadaki en değerli şey oluşunu defalarca bana öğütleyip, eğitim hayatımda hep yapıcı ve itici rol oynayan annem ile bugünlerimi görmesini çok istediğim rahmetli babama şükran ve minnet duygularımı sunarım. Nur içinde yat...

Beyan Formu

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

.... /..../20...

Fırat NURDOĞAN

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT.....	iii
ÖNSÖZ	iv
Beyan Formu.....	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar	ix
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
1. GİRİŞ.....	1
2. GENEL BİLGİLER.....	4
2.1 Mevzuat ve Kavramlar	4
2.2 Mevzuat ve Güvenli Çalışma	6
2.3 Mevzuat, Tehlike ve İşyeri sınıfları	7
3. GEREÇ VE YÖNTEM.....	11
3.1. Araştırmanın Konusu	11
3.2 Araştırmanın Amacı, Önemi Ve Kapsamı	11
3.3 Araştırmanın Metodolojisi	12
3.3.1 Bilgi ve veri toplama metodu	12
3.3.2 Araştırmanın varsayımları ve kısıtları	12
3.3.3 Araştırmanın değişkenleri	12
3.3.5 Araştırmanın hipotezleri	13
3.4 Örneklem Süreci.....	14
3.5 Kullanılan İstatistik Teknikleri	14
4. BULGULAR	16
4.1 Frekans dağılımları.....	16
4.1.1 İşverenlerin Yaş Grupları.....	17
4.1.2 İşverenlerin Eğitim Durumları.....	18
4.1.3 İşverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumu	19
4.1.4 Katılımcıların işletme türü	20
4.1.5 Katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu	21
4.1.6 Katılımcıların ertelenen İSG maddelerini bilme durumu	22
4.1.7 İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi	23
4.1.8 İş güvenliği uzmanı ne iş yaptığının bilinmesi	24

4.1.9	İşyeri Hekiminin ne iş yaptığının bilinmesi.....	25
4.1.10	İş Güvenliği Eğitimi iş yerime bir şeyler kazandırır düşüncesi.....	26
4.1.12	İSG duyurularının ve bilgilendirmesinin devlet organları tarafından yeterince yapıldığı düşüncesi	28
4.1.13	İSG konusunda esnaf odası bizi bilgilendirmekte düşüncesi.....	29
4.1.14	Devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi ataması yaparım.....	30
4.1.15	Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi gereksiz düşüncesi	31
4.1.16	Denetimin azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesi	32
4.1.17	İSG gerekliliklerini herkesin yapmaması haksız rekabet doğuruyor.....	33
4.1.18	Sık değişen çalışanlar için yenilenen İSG uygulamaları nedeniyle maddi külfet doğuyor	34
4.1.19	İSG kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi	35
4.1.20	İş güvenliği Uzmanı ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi	36
4.1.21	İşyeri hekimi ile çalışma işyerime katkı yapar	37
4.1.22	Az tehlikei sınıfı ilgilenediren ve ertelenen iş sağlığı ve güvenliği kanununun ilgili maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım	38
4.2	İşverenlerden Alınan Verilere Göre İlişkilendirilen Düşünceler Arasındaki Ki-Kare Testi Uygulamaları Ve Yorumları.....	39
4.2.1	İşverenlerin Yaş Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünceleri Arasında İlişki Olup Olmadığının Belirlenmesi.....	39
4.2.2	İşverenlerin Eğitim Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünceleri Arasında İlişki Olup Olmadığının Belirlenmesi.....	42
4.2.3	İşverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumuna göre iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarını düşünceleri arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi	44
4.2.4	İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi.....	46
4.2.5	İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi.....	48
5.	TARTIŞMA.....	54
5.1	İşverenler Cephesinde İSG Mevzuatı.....	55

5.2 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi açısından değerlendirilmesi	56
5.3 İşverenler cephesinde iş güvenliği uygulamalarının işyerlerine sağlayacağı katkılar.....	59
5.4 Ertelenen İş güvenliği kanun maddelerinin 2020 yılında yürürlüğe girmesi ile alakalı işveren görüşleri	60
5.5 İşverenlerin iş güvenliği hakkında bilgilendirilmesi ve iş güvenliği çalışmalarının daha geniş bir tabanda kabul görmesi	61
5.6 İşverenlerin devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ataması yaparım düşüncesi.....	63
5.7 İş güvenliği uygulamalarını işyerlerinde yerine getirmeleri engelleyen unsurlar ile ilgili işveren kanaatleri	63
5.7.1 Denetim azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesiyle alakalı işverenler kanaatleri	64
5.7.2 İSG gerekliliklerini her işverenin yapmaması haksız rekabet doğuruyor görüşü ile alakalı işveren düşünceleri.....	65
5.7.3 Sık değişen çalışanlar için yenilenmesi gereken İSG uygulamaları nedeniyle maddi külfet oluşuyor düşüncesine işverenlerin katılımı	65
5.7.4 İş güvenliği kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi ile ilgili işveren kanaati.....	66
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	68
7. KAYNAKLAR	73
EKLER.....	75
ÖZGEÇMİŞ	82

TABLolar

Tablo 1. İşyeri Hekimlerinin Çalışma süreleri.....	18
Tablo 2. İş Güvenliği Uzmanlarının Çalışma Süreleri.....	18
Tablo.3 Katılımcıların yaş durumu.....	26
Tablo 4. İşverenlerin Eğitim Durumları	27
Tablo.5 Katılımcıların İş güvenliği eğitimi alma durumu.....	28
Tablo.6 İşletme türü.....	29
Tablo.7 Katılımcıların İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu.....	30
Tablo.8 Katılımcıların ertelenen İSG maddelerini bilme durumu.....	31
Tablo.9 İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi.....	32
Tablo.10 İş güvenliği uzmanı ne iş yapar biliyorum.....	33
Tablo.11 İşyeri hekimi ne iş yapar biliyorum.....	34
Tablo.12 İSG eğitimi işletmeme bir şeyler kazandırır.....	35
Tablo.13 Ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 de devreye girmesi lazım.....	36
Tablo.14 Devlet İSG duyurularını yeterince yapıyor.....	37
Tablo.15 İSG konusunda esnaf odası bizi bilgilendirmekte düşüncesi	38
Tablo.16 Devletin destek vermesi halinde uzman ve hekim ataması yaparım.....	39
Tablo.17 Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi gereksiz düşüncesi.....	40
Tablo.18 Denetimin azlığı İSG gerekliliklerini yapmamıza sebep oluyor düşüncesi..	41
Tablo.19 İSG gerekliliklerini herkesin yapmaması haksız rekabet doğuruyor	42
Tablo.20 Sık değişen çalışanlar İSG açısından maddi külfet doğuruyor.....	43
Tablo.21 İSG kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi.....	44
Tablo.22 İş güvenliği Uzmanı ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi.....	45

Tablo.23 İşyeri hekimi ile çalışma işyerime katkı yapar.....	46
Tablo 24. İşverenlerin yaş durumları ile işçi sağlığı ve iş güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu.....	47
Tablo 25. Yas durumu * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma,,,,,.....	48
Tablo 26. İşverenlerin eğitim durumları ile işçi sağlığı ve iş güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu.....	49
Tablo 27. Eğitim durumu * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma Tablosu.....,,,	50
Tablo 28. İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi alma durumu ile iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu.....	51
Tablo 29. İş güvenliği eğitimi * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma	52
Tablo 30. İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu.....	53
Tablo 31. İSG yeterli bilgi * Ertelenen kanun maddelerinin 2020 de yürürlüğe girmesi çapraz karşılaştırma ,,.....	54
Tablo 32. İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu.....	55
Tablo 33. İsg. Uzm. Ne İş Yapar Biliyorum * İsg Uzm. İşyerime Katkı Yapar çapraz karşılaştırma ,,.....	56
Tablo 34. İşverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu.....	58
Tablo 35. İşyeri hekimi ne iş yapar biliyorum * İşyeri hekimi çalıştırmanın katkısı olur çapraz karşılaştırma	59

KISALTMALAR DİZİNİ

- ÇSGB : Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
İSG : İş Sağlığı ve Güvenliği
OSGB : Ortak Sağlık Güvenlik Birimi
SGK : Sosyal Güvenlik Kurumu
KOBİ : Küçük ve Orta Boy İşletmeler
İGU : İş Güvenliği Uzmanı
İYH : İşyeri Hekimi
UÇÖ : Uluslararası Çalışma Örgütü
GSMH : Gayri Safi Milli Hâsıla
İSGÜM : İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi
MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

1. GİRİŞ

Dünya üzerinde her yıl milyonlarca insan iş kazaları ve meslek hastalıkları yüzünden hayatını kaybetmektedir. Maalesef ülkemizde de bu durum gayet iç karartıcı bir hal almış bulunmaktadır. Meydana gelen bu iş kazaları ve meslek hastalıkları nedeni ile çalışanlar ölüm, yaralanma, uzuv kaybı veya engelli hale gelme riski ile karşı karşıyadırlar. Kaybolan insan hayatlarının yanı sıra iş kazaları ekonomide büyük kayıplara sebep olmakta, ayrıca toplumda telafisi mümkün olmayan derin yaralar açmaktadır. Öyle ki Uluslar Arası Çalışma Örgütü'nün (UÇÖ) verilerine göre ekonomik kayıplar günümüzde ülkeler için GSMH'nin %1-4'üne eşit olabilmektedir. Yine UÇÖ'nün verilerine göre iş kazalarının %98'i önlenbilir niteliktedir. Bu kadar yüksek bir oranda önleyebilme kabiliyetine sahip olduğumuz ölümlü iş kazalarında bu kadar yüksek oranda ölümlü iş kazası yaşamamızın sebebi ayrıca araştırılması gereken önemli bir konudur.

İş Güvenliği esasında Türkiye için yeni bir kavram değildir. Geçmiş dönemlerde çıkarılan birçok farklı kanunda iş güvenliğiyle ilgili maddeler bulunmaktadır.

1936 tarihli ve 3008 sayılı İş Kanunu, Türkiye'de çalışma hayatını düzenlemek amacıyla meydana getirilen ilk iş kanunu olarak, iş sağlığı ve iş güvenliği alanında da düzenlemelerde bulunmuştur ve kanunun uygulanması için çok sayıda tüzük meydana getirilmiştir. 1945 tarihli ve 4763 sayılı Kanun ile birlikte Çalışma Bakanlığı kurulmuş, 1946 yılında ise; Çalışma Bakanlığı'nın Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun çıkarılmıştır. 1945 yılında 4792 sayılı İşçi Sigortaları Kurumu ve 4772 sayılı İş Kazaları, Meslek Hastalıkları ve Analık Sigortaları Kanunu yürürlüğe girmiştir. Sonraki süreçte diğer sigorta kollarına yönelik düzenlemeler yapılarak, dağınık halde bulunan sosyal sigorta uygulamalarını tek bir çatı altına alabilmek amacıyla 1964 tarihli ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yine 1964 tarihinde İş Sağlığı ve Güvenliği Müfettişliği Örgütü, daha sonrasında ise; İş Sağlığı ve Güvenliği Merkezi (İSGÜM) kurulmuştur. Çalışma ilişkilerinin niteliğiyle bağlantılı olarak farklı sosyal güvenlik kanunlarına tabi olanları kapsayan 2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu 2008 yılında kademeli olarak yürürlüğe girmiştir (<http://uzmaniyiz.biz/is-sagligi-ve-guvenligi/genel-bilgiler/isg-gelisim>).

İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) alanında sahip olduğumuz olumsuz sicilimiz ve yatırım yapıla bilinir güvenli bir ülkenin gereklilikleri içinde yer alan güvenli çalışma, Çalışanların sosyal refahının geliştirilmesi konuları bizi bazı çalışmalar yapmaya itmiştir. Türkiye’ de İSG alanında, 1999 yılında yapılan Helsinki Zirvesi sonrasında ciddi bir değişim yaşanmıştır. Türkiye’ye adaylık statüsünün verildiği bu zirveden sonra, yaklaşık 30 yıldır yürürlükte olan ve artık ihtiyaçlara cevap veremez hale gelen İSG mevzuatı, Ab mevzuatına uyum kapsamında gözden geçirilmeye başlanmıştır (Özdemir, 2007). Nihayetinde 20 Haziran 2012 tarihinde İSG Kanunu kabul edilmiş ve 30 Haziran 2012 Tarihinde yayımlanan Resmi Gazete ile yürürlüğe girmiştir.

Yürürlüğe giren kanun çerçevesinde İSG’nin genel hatlarıyla çerçevesi çizilmiş, işverenlere bazı yükümlülükler yüklemiştir. Kanun çıktığı tarih itibariyle gerek konu ile ilgili kurumların gerekse toplumun kültürel alt yapısının yeni kanuna uyum sağlanmasında bazı güçlükler ile karşılaşmıştır. Yetişmiş uzman sayısı azlığı ve sektörlerin mali yapısı gözetilerek firmalar yaptıkları işlere göre işyerleri tehlike sınıflarına ayrılmış ve hangi tehlike sınıfındaki iş yerlerinin hangi İSG uygulamalarını yapmaları gerektiği bu kanun ve kanuna bağlı alt yönetmeliklerle belirlenmiştir. Kamuoyun üzerinde oluşan algıda sanki az tehlikeli yerlerin risk içermediği ve buralarda ciddi iş kazaları yaşanmayacağı yönünde bir kanı vardır. Bu nedenlerinde etkisi ve günümüz sosyo-ekonomik şartları ile az tehlikeli sınıftaki işyerlerinin İş Güvenliği ve Uzmanı (İGU) ve İş Yeri Hekimi (İYH) çalıştırma zorunluluklarını birden fazla kere ertelemiştir. Netice olarak Az Tehlikeli sınıftaki, 50’ den az çalışanı olan iş yerleri şu an için İGU ve İYH gözetimi altında değildir. Bu da mevcut iş yerlerindeki tehlike ve risklerin belirlenmesi ve bunların bertaraf edilmesinde eksikliğe yol açtığı düşünülmektedir. Kanunun ilgili maddelerinin az tehlikeli sınıftaki iş yerleri için ertelenmesinin, az tehlikeli iş kollarında meydana gelen iş kazaları sayılarından da anlaşılacağı üzere İSG’ ye pozitif bir katkısı yoktur. Bu tezin amacı iş güvenliği kanunun işverenlerce ne kadar anlaşıldığını ve bununla beraber bu ertelemelerin işverenler üzerindeki etkisini araştırıp, İSG kültürüne yaptığı olumlu ya da olumsuz etkilerde ortaya konmak amaçlı bu tez yapılmıştır.

Çalışma yapılırken 255 az tehlikeli sınıftaki işveren ile 27 soruluk anket ile yüz yüze anket uygulaması gönüllülük esasına göre yapılmıştır. Bu anketten elde edilen bulgular dördüncü bölümde 21 başlık altında sunulmuştur. Bulgulardan elde ettiğimiz

neticeye göre konu; İşverenler cephesinde İSG mevzuatı, İşverenler cephesinde İSG hizmeti, Devlet –İşveren-Çalışan Eğitim üçgeni başlıkları altında tartışılmıştır.

Sonuçta 255 işveren ile yapılan anket sonucunda ulaşılan bazı bilgiler önem arz etmektedir. Ankette sorduğumuz iş güvenliği eğitimi ile alakalı sorulara aldığımız cevaplardan yaptığımız çıkarımda işverenlerin iş güvenliği eğitimi alsalar da iş güvenliği hakkında yeteli bilgiye sahip olmadıkları görülmektedir. Bu da eğitimlerde nitelik artırımının gerekliliğini göstermektedir. Bir diğer ulaşılan sonuç ise İşverenlerin iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ile çalışmalarının kendilerine katkı sağlayacağını düşünmeleridir ki iş güvenliği uygulamalarında işverenin gönüllülük esası ile çalışmalara katılması işyerindeki iş güvenliği uygulamalarının başarısında kilit rol üstlenmektedir. Hali hazırda çok iyi bilgilendirilmedikleri halde az tehlikeli sınıftaki işyerlerinin ilgilendiren ve daha önceden 3 defa ertelenmiş olan iş güvenliği kanun maddelerinin bir kez daha ertelenmemesini isteyenlerin fazla olması bu anketlerden yapılan en önemli çıkarımdır. İşverenlere iş güvenliği eğitimleri noktasında ticaret odaları, esnaf ve sanatkârlar odaları, sanayi odaları, organize sanayi bölge müdürlükleri gibi kurum ve kuruluşlar kullanılabilir. İşverenlerle yaptığımız görüşmelerde bu tarz kurumlar tarafından verilen eğitimlerin daha ciddiye alındığı ve daha etkili olduğu beyan edilmiştir.

2. GENEL BİLGİLER

İş sağlığı ve İş Güvenliği İle ilgili yapılan bu çalışmanın daha ne anlaşılması amacı ile İş güvenliği kavramları, iş güvenliği mevzuatıyla ilgili tezimizle alakalı önemli kesitler, güvenli çalışma kültürü başlıklar halinde aşağıda incelenmiştir.

2.1 Mevzuat ve Kavramlar

Tezimizin daha iyi anlaşılması amaçlı mevzuatta da geçen aşağıdaki kavramların özümsemesi önemlidir. Kavramlar ne kadar iyi bilinir ve anlaşılırsa iş güvenliğinin önemi ve tezimizin vardığı sonuç daha iyi anlaşılabilir.

İş Güvenliği: Şu ana kadar okuduğum kanun maddeleri ve literatür çalışmaları ile elde ettiğim bilgilerle, kendi mesleki tecrübemi birleştirmem sonucu bu tez çerçevesinde iş güvenliği; “ **İşin sürdürülebilir olması için yapılan tüm çalışma ve aktiviteler boyunca herhangi bir kaza ve meslek hastalığı vuku bulmaması için işverenleri, iş görenleri, işyerini kapsayan ve gözetim, aksiyon, denetim, eğitim süreçlerini barındıran sistematik çalışmaların tamamı** ” olarak tarif edilebilir.

İşletmelerde işçilerin güvenli bir ortamda çalışmasını sağlamak ve işyerlerini risklerden arındırmak için iş güvenliği çok büyük önem arz etmektedir.

İş Sağlığı Ve İş güvenliğinin amacı;

Çalışanların bedensel ve ruhsal sağlığını korumak, işletmelerdeki çalışma ortamını iyileştirmek,

İşletmelerin güvenliğini sağlamak ve çalışanları olumsuz etkilerden korumak,

İşletmelerdeki riskli durumları ortadan kaldırarak mal veya hizmet üretiminin güvenli yapılmasını sağlamak,

Güvenli ve verimli bir çalışma ortamı oluşturmak,

Meydana gelebilecek iş azası ve meslek hastalıklarının olumsuz sonuçlarından hem çalışanları hem de işletmeyi koruyarak maddi ve manevi zararları ortadan kaldırmaktır.

İş Güvenliğinin önemi; İnsanların en temel hakkı sağlıklı yaşam hakkıdır. Kişileri sadece sosyal ortamlarında değil iş yaşantılarında da tehlikelere karşı korunmaları en doğal haklarıdır. Bu nedenler en değerli varlık olan insanın çalışma

ortamında da korunması büyük önem arz etmektedir. Bunu sağlayacak olanda iş sağlığı ve güvenliği çalışmalarıdır.

İş kazası: Sigortalının işverenin otoritesi altında bulunduğu bir sırada gördüğü iş veya işin gereği dolayısıyla aniden ve dıştan meydana gelen bir etkenle sigortalıyı bedence ya da ruhen zarara uğratan olaydır (Güzel-Okur, 1994).

Yasal olarak ise iş kazaları, 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu'nun 11/A maddesinde tanımlamıştır. Sosyal Sigortalar Kanunun tanımına göre;

“**Madde 11 – A)** İş kazası, aşağıdaki hal ve durumlardan birinde meydana gelen ve sigortalıyı hemen veya sonradan bedence veya ruhça arızaya uğratan olaydır.

a) Sigortalının işyerinde bulunduğu sırada,

b) İşveren tarafından yürütülmekte olan iş dolayısıyla,

c) Sigortalının işveren tarafından görev ile başka bir yere gönderilmesi yüzünden asıl işini yapmaksızın geçen zamanlarda,

d) Emzikli kadın sigortalının çocuğuna süt vermek için ayrılan zamanlarda,

e) Sigortalıların, işverence sağlanan bir taşıtla işin yapıldığı yere toplu olarak götürülüp getirilmesi sırasında, yaşanan kazalara iş kazası denir.”

Meslek Hastalığı: UÇÖ' nün 2002 no'lu protokolü uyarınca meslek hastalığı; yapılan işten doğan risk etmenlerine maruz kalma sonucu kapılan herhangi bir hastalıktır. Bir diğer tanım ise; meslek hastalığı, yapılan iş veya işin gerektirdiği etkilerin sonucu olarak ortaya çıkan kronik (uzun süren, kolay geçmeyen) rahatsızlıklardır (Esin, 2014).

Meslek hastalığı, genel anlamda bir işin yapılması sırasında meslekî etkenlerin oluşturduğu ve bu etkenlerin devamı hâlinde gittikçe gelişmesi nedeniyle belirli mesleklerde çalışanların yaptıkları iş neticesinde, çalışanlarda görülen hastalıkları ifade eder. Meslek hastalığında altı çizilmesi gereken unsurlardan birisi de, meslek hastalığı kısa süreli çalışmalar sonucu değil de tekrarlanan sebeplerle ya da durumlarla oluşmasıdır. Meslek hastalığına yakalanabilmenin koşulu, bir süre hastalığa neden olan işyerinde çalışmaktır. Bu süre, yaşanan olumsuz şartların ağırlığına göre uzayıp kısalabilir (MEB-MEGEP, 2005).

2.2 Mevzuat ve Güvenli Çalışma

İş güvenliği mevzuatımız bize tüm işyerlerinde risk analizi ve değerlendirmesi ve acil eylem planı yapılması gerektiğini belirtir. Yine aynı şekilde tüm işyerlerinde çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi gerektiğini belirtir. Ayrıca tüm tehlike sınıfları ve tüm işyerleri için iş kazası, meslek hastalığı gibi unsurların tanımı da değişmemektedir. Buradan yola çıkarak diyebiliriz ki tüm işyerlerinde iş kazası ve meslek hastalığı riskleri mevcuttur. Dolayısı ile mevzuat iş yerlerini sınıflara ayırma ile olayı görevlendirme yapılıp yapılmayacağı ve yapılacaksa bunun süreleri betimlemek amacı ile kullanmıştır. Bütün işyerleri ile ilgili iş kazası ve meslek hastalığı ihtimalleri mevcut olduğunu kabul edersek bu kavramları irdelemekte fayda vardır.

İş Kazaları Nedenleri:

İş kazaları nedenleri iki gruba ayrılmaktadır.

Güvensiz hareketler: İş kazaları çoğunlukla güvensiz hareketler kaynaklı olmaktadır. Çalışanın işin yürütümü esnasında dalgın, sinirli, aceleci, şakacı, umursamaz, dikkatsiz olması gibi insani vasıflardan kaynaklı kazalar olabilmektedir. Kaza kök neden analizine bakılırsa yukarıda sayılan davranış türleri görülür. Dolayısıyla çalışanlar sürekli gözlemlenmeli, yukarıdaki kazaya neden olabilecek davranışları sergileyenleri uyarılmalı ve bu davranış ile tutumlarına son vermeleri sağlanmalıdır.

Güvensiz koşullar: İş yeri içerisinde yer alan ve iş yeri fiziki koşullarından kaynaklanan kaza sebepleri güvensiz koşullar içerisinde yer almaktadır. İş veri analizi iyi bir şekilde yapılmalı ve iş yeri içerisindeki kazaya sebep verebilecek ortam riskleri ortadan kaldırılmalıdır. Bakımsız elektrik panosu, düzensiz malzeme depolanması, koruyucu donanımı olmayan alet ve makinelerin kullanılması güvensiz koşullara örnek olarak verilebilir.

Meslek Hastalığı Nedenleri:

Meslek hastalıkları işyeri içerisindeki risk etmenleri ile doğrudan ilişkilidir. Dolayısıyla meslek hastalıklarının öngörüsü ve tespitiyle ilgili bir çalışma yapmak gerekirse öncelikle işyeri içerisindeki riskler tespit edilmelidir. Risklere bağlı olmakla beraber meslek hastalıkları 3 grupta incelenebilir.

Fiziksel Kaynaklı Meslek Hastalıkları; İşyeri içerisindeki fiziksel riskler kaynaklı meslek hastalıklarıdır. Bunlar gürültü, toz, titreşim, ağır kaldırma, ergonomik olmayan şekillerde çalışma gibi riskler kaynaklı olabilir. Bu riskler tespit edilip gerekli önlemler alınıp meslek hastalıklarının önüne geçilmelidir.

Kimyasal Kaynaklı Meslek Hastalıkları; İşyeri içerisindeki kimyasallardan kaynaklı yakalanılan meslek hastalıklarıdır. Solunma, deriye nüfuz etme, yutma şeklinde vücuda giren kimyasallar vücut içerisinde ve deride hasara neden olabilmektedir.

Biyolojik Kaynaklı Meslek Hastalıkları; Bakteri, virüs, mikrop gibi organik canlıların bir şekilde çalışan vücutuna girerek enfeksiyonlara sebep olması ile oluşan meslek hastalıklarıdır. Hastaneler, gıda üretim tesisleri, hayvan çiftlikleri, et kesim tesisleri gibi işyerlerinde görülebilmektedir.

2.3 Mevzuat, Tehlike ve İşyeri sınıfları

İş güvenliği kanununun uygulanması esaslarında 3 adet saç ayağı önemlidir. Devlet, çalışan ve işverenden oluşan bu saç ayaklarında bir tanesinin bile aksaması maalesef iş güvenliği uygulamaların aksatmaktadır. Bu nedenle çalışan ve işveren kavramlarının bilinmesi önemlidir.

Çalışan Kavramı: Belirli bir ücret karşılığında, bir iş sözleşmesine dayandırılarak işveren tarafından verilen görevleri yürütmekle yükümlü olana kişilerdir.

İşveren Kavramı: Bir işin yürütümü nedeniyle iş yeri açan ve bu işyerinde kendine bağlı sigortalı çalıştıran, zorunlu sorumluluk sahibi kişilerdir. İş güvenliği bakımından işçiyi koruma ve kollama görevi işverene verilmiştir. Bu bağlamda işveren çalışana iş güvenliği eğitimi aldirmekle ve işyerinde asgari sağlık ve güvenlik koşullarını sağlamakla mükelleftir.6331 sayılı kanuna göre işverenler işyerleri için risk analizi hazırlatırlar. Risk değerlendirmesi için işyeri içindeki tehlike kaynakları ve bu kaynaklardan beslenen riskler ortaya koyulur. Daha sonrasında işveren bunların

bertaraf edilmesi bertaraf edilemiyorsa izole edilmesi sağlar. Aynı zamanda bu risklerden çalışanını korumak için işgören'e kişisel koruyucu donanımlar verir.

İşyerlerinin Sınıflandırılması: Bütün işyerleri yürütülen işin yürütüm şartlarından kaynaklanan bazı riskler barındırır. Barındırdıkların bu tehlike ve risklerin büyüklüğüne, potansiyel zarar verme olasılığına, verilen zararın büyüklüğüne, iş kazası olma sıklığına ve benzeri birçok etmenlerde göz önünde tutularak 3 tehlike kategorisine ayrılmıştır. Bunlar İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği ekinde yer alan Ek-1' deki İşyeri Tehlike Sınıfları Listesi'nde açıkça belirtilmiştir. Yine de özet geçmek gerekirse;

Az Tehlikeli Sınıftaki İşyerleri; Perakende ya da toptan satış yapılan yerler ile ofis içi hizmetlerin verildiği hukuk müşavirlik ofisi, mali müşavirlik ofisleri, call centerlar, eczaneler, oteller vb. yerler az tehlikeli sınıftaki işyerlerine örnek olarak verilebilir.

Tehlikeli Sınıftaki İşyerleri; Bayan kuaförleri, elektrikli ev aletleri onarımı, kuyum tamiri, cenaze işleri ile ilgili faaliyetler, hamam, sauna, spalar, mobilya döşeme işyerleri, diş hekimleri, doktor muayenehaneleri tehlikeli sınıftaki işyerlerine örnek olarak verilebilir.

Çok Tehlikeli Sınıftaki İşyerleri; Talaşlı imalat yapan fabrikalar, tüm inşaat türleri, Boya imalatı yapan ya da boya vernik gibi kimyasallarla boyama yapan yerler, hastaneler, madenler, itfaiyeler, ilaçlama faaliyetleri, bina ve endüstriyel temizlik işleri çok tehlikeli sınıftaki işlere örnek olarak verilebilir.

Tehlike Sınıflarına Göre Yapmaları Zorunlu Olan İş Güvenliği Uygulamaları:

Tehlike sınıfları tespitinde işyerinde yapılan asıl iş esas alınır. Birden fazla farklı işler yapılıyorsa işyerinde asıl işin tayini için işletmenin kuruluş amacına bakılır. Birden fazla asıl işin olması halinde ise tehlike sınıfı yüksek olan iş esas alınır. İşyeri tehlike sınıfı, aynı zamanda çalıştırılacak olan iş güvenliği uzmanının yetki belgesi ile diğer sağlık personeli çalıştırılması ve kanunun ilgili maddelerinin yürürlüğe girmesiyle doğrudan ilişkilidir (Kurt, 2015).

İşyeri tehlike sınıflarına göre iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerin zorunlu çalışma süreleri aşağıdaki tablolar da verilmiştir.

Tablo 1. İşyeri hekimlerinin çalışma süreleri

Çalışma Süresi (Çalışan başına aylık ayrılması gereken süre)

Az Tehlikeli İşyeri	5 dakika
Tehlikeli İşyeri	10 dakika
Çok Tehlikeli İşyeri	15 dakika

(Kaynak: İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliği madde 12' ye göre Düzenlenmiştir.)

Tablo 2. İş güvenliği uzmanlarının çalışma süreleri

Çalışma Süresi (Çalışan başına aylık ayrılması gereken süre)

Az Tehlikeli İşyeri	10 dakika
Tehlikeli İşyeri	20 dakika
Çok Tehlikeli İşyeri	40 dakika

(Kaynak: İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 12.maddesi ne göre düzenlenmiştir.)

İşyeri Hekiminin Tam Gün Çalışması Gereken İşyerleri;

İşyeri Hekimi Ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliği madde 12' ye göre;

Az tehlikeli sınıfta yer alan ve 2000 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 2000 çalışan için tam gün çalışacak en az bir işyeri hekimi,

Tehlikeli sınıfta yer alan ve 1000 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 1000 çalışan için tam gün çalışacak en az bir işyeri hekimi,

Çok tehlikeli sınıfta yer alan ve 750 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 750 çalışan için tam gün çalışacak en az bir işyeri hekimi, görevlendirilmesi gerekmektedir.

Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 2000, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 1000 ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde de 750'den arta kalan çalışanlar için de yukarıdaki İşyeri Hekimlerinin Çalışma Süreleri tablosunda yer alan çalışma süreleri dikkate alınarak ayrıca işyeri hekimi görevlendirilmesi / çalıştırılması gerekmektedir.

İş Güvenliği Uzmanının Tam Gün Çalışması Gereken İşyerleri;

: İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk Ve Eğitimleri Hakkında Yönetmeliğin 12.maddesi ne göre;

Az tehlikeli sınıfta yer alan ve 1000 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 1000 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı,

Tehlikeli sınıfta yer alan ve 500 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 500 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı,

Çok tehlikeli sınıfta yer alan ve 250 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinde her 250 çalışan için tam gün çalışacak en az bir iş güvenliği uzmanı,

Görevlendirilmesi gerekmektedir.

Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 1000, tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde 500 ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde de 250'den arta kalan çalışanlar için de yukarıdaki İş Güvenliği Uzmanlarının Çalışma Süreleri tablosunda yer alan çalışma süreleri dikkate alınarak ayrıca iş güvenliği uzmanı görevlendirilmesi / çalıştırılması gerekmektedir.

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Konusu

Ülkemizde 6331 sayılı kanununun çıkışından bugüne iş sağlığı ve güvenliği konusunda çok aşama kaydedilmiştir. Hala istenen düzeye erişilmemiş olsa daha iş sağlığı ve güvenliği kavramının bile daha bilinir ve zikredilir olduğu aşikârdır. Maalesef bunda çoklu ölümlerin yaşandığı iş kazaları da birer sebeptir. 6331 sayılı kanun yürürlüğe girdikten sonra hızlı bir şekilde iş güvenliği uzmanı sayısında artış olmuş ve kanun kapsamına giren işyerleri bu uzmanlar ile çalışma imkânı bulmuştur. Bununla beraber az tehlikeli sınıftaki işyerlerini kapsayan bazı kanun maddeleri 2020 yılına ertelenmiştir. Bu ertelemeler ve iş güvenliği konusundaki bazı etmenlerin az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahipleri üzerindeki etkilerini araştırmak için bu araştırma yapılmıştır.

3.2 Araştırmanın Amacı, Önemi Ve Kapsamı

Bu çalışma iş kazalarının sıklıkla yaşandığı fakat tehlike sınıfı itibariyle az tehlikeli sınıfta bulunan işyerlerinin işverenlerinin iş güvenliğine bakış açılarına ayna tutmayı amaçlamıştır. Sürekli ertelenen kanun maddeleri sayesinde az tehlikeli sınıftaki iş yerlerinin büyük bir çoğunluğu iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimiyle çalışmamaktadırlar. Bu da ister istemez iş sağlığı ve güvenliği konularında bu işyerlerinde zafiyete yol açmaktadır. Az tehlikeli sınıftaki işverenlerin iş sağlığı ve güvenliğine bakış açıları ile bu konu hakkındaki bilgi seviyelerinin tespiti söz konusu kanun maddelerinin tekrar ertelenip ertelenmemesi konusunda bize ışık tutması amaçlanmıştır. Tüm çalışanlar temel alındığı zaman az tehlikeli sınıftaki iş yerlerinin çalışanlarının sayısı tehlikeli ve çok tehlikeli sınıftaki işyerleri çalışanlarının sayısından çok daha fazladır. Bu sebeple işgücü istihdamının çoğunu gerçekleştiren bu işveren topluluğu iş sağlığı ve güvenliği bakımında daha özenle irdelenmesi gereken bir topluluk olarak ele alınmalıdır.

Araştırmanın kapsamını, az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahiplerinden oluşmaktadır.

3.3 Araştırmanın Metodolojisi

3.3.1 Bilgi ve veri toplama metodu

Araştırmanın temel noktası ertelenen isg kanun maddelerinin az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahiplerinin üzerindeki etkileri olduğu için araştırmanın uygulama aşamasında bilgi toplama yöntemi olarak, yüz yüze görüşme yapılmıştır (İşverenlere Ek – 2’de bulunan anket formu ile yapılmıştır). Netice itibariyle tüm veriler birinci elden elde edilerek, oluşabilecek yanlış anlamalar ve varılabilecek yanlış kanılar önlenmeye çalışılmıştır.

3.3.2 Araştırmanın varsayımları ve kısıtları

Araştırmaya katılanların ankette yer alan ve işverenlerin iş güvenliğe bakış açıları ile bilinç düzeylerini, aynı zamanda meslek kuruluşlarının işverenlerin iş güvenline bakış açısındaki etkilerinin ölçmek için sorduğumuz soruları doğru bir şekilde algılayıp cevaplandıkları ile değerlendirme de kullanılan istatistik yöntemlerinin, sorunu belirlemede en ideal yöntemler oldukları varsayılmıştır.

Araştırmanın yapılacağı süre bakımından, kısa bir süre içerisinde tamamlanması gereğinden araştırmanın kısıdını oluşturmaktadır. Diğer bir kısıdımız da, örnek seçiminde zaman ve mali konudaki sıkıntı dolayısıyla güvenilirliği daha düşük olan kolayda örnekleme yönteminin seçilmesidir.

3.3.3 Araştırmanın değişkenleri

Araştırmanın bağımlı değişkenlerini; Az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahiplerinin iş sağlığı ve iş güvenliğine ilişkin bakış açıları ile ertelenen iş güvenliği kanun maddelerinin işverenler üzerindeki tesirleri konusundaki bilinç düzeylerini ölçen faktörler oluşturmaktadır.

Araştırmanın bağımsız değişkenleri ise; yaş, eğitim düzeyi ve işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi alıp almama durumudur.

3.3.4 Araştırmanın modeli

Araştırmanın temel noktası ertelenen isg kanun maddelerinin az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahiplerinin üzerindeki etkileri ile sosyokültürel ve demografik özellikleri ile ilişkili olup olmadığının belirlenmesi yönüyle tanımlayıcı araştırma modeli olarak nitelendirilebilir.

3.3.5 Araştırmanın hipotezleri

Araştırmanın hipotezleri az tehlikeli sınıftaki işyeri işverenlerinin, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki bilinç düzeylerinin ertelenen iş güvenliği kanun maddeleri ile hangi kıstaslara göre farklılık göstermesine göre düzenlenmiştir.

Araştırma hipotezleri aşağıda yer almaktadır.

Ha1: İşverenlerin Yaş Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünmeleri Arasında ilgi vardır

Hb1: İşverenlerin Eğitim Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünmeleri Arasında ilgi vardır

Hc1: İşverenlerin, işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi alıp – almaması ile işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olmalarını düşünmeleri arasında ilgi vardır.

Hd1: İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

He1: İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında anlamlı bir ilişki vardır

Hf1: İşverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilgi vardır.

3.4 Örneklem Süreci

Az tehlikeli sınıftaki iş yeri sahiplerinin devletin kendilerini ilgilendiren 6331 sayılı İş sağlığı ve güvenliği kanunun ilgili maddelerini ertelemesinin işverenler üzerindeki etkisinin, incelendiği araştırmamız, az tehlikeli sınıftaki işverenleri kapsamaktadır. Örnek seçiminde ise, basit tesadüfi örneklem yöntemi kullanılmıştır.

3.5 Kullanılan İstatistik Teknikleri

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin (ankete katılanlardan alınan cevaplar) çözümlenmesi SPSS 21,0 programı kullanılarak bilgisayar ortamında gerçekleştirilmiştir. İşverenlerin cevapları, frekans dağılımı ve yüzdeler şeklinde özetlenerek yorumlanmıştır. Verilerin yorumlanmasında betimsel istatistik ve tümevarım yöntemi kullanılmıştır.

Anketin ne ölçüde güvenilir bir ölçüm gerçekleştirdiğinin tespiti için, güvenilirlik analizi yapılmış ve güvenilirlik katsayısı (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır. Hesaplanan güvenilirlik katsayısında analiz içindeki 255 katılımcının tamamının analize kabul edilmiştir ve analizden çıkartılmamıştır. Cronbach alpha puanı ise 0,779 çıkmıştır.

Tablo: 3 Cronbach-alpha tablosu

Değerlendirilen veri girdisi		
	N	%
girdi	Girilen	255 100,0
	Çıkarılan veri	0 ,0
	Toplam	255 100,0

Reliability İstatistik	
Cronbach's Alpha puanı	N of Items
,779	27

Hesaplanan güvenilirlik katsayısında analiz içindeki 255 katılımcının tamamının analize kabul edilmiştir ve analizden çıkartılmamıştır. Cronbach alpha puanı ise 0,779 çıkmıştır. Bu Katsayıya göre anket çalışmasının güvenilir olduğunu söylemek mümkündür.

İki değişken arasında ilgi olup olmasının kontrolü için ise ki- kare bağımsızlık testinden yararlanılmıştır. İstatistiksel çözümler için önemlilik düzeyi 0,05 olarak alınmıştır.

4. BULGULAR

Bu bölümde; tez çalışması kapsamında uygulanan analizler ve sonuçlara ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Araştırma bulguları, frekans dağılımları ve işverenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki bilinç düzeylerini ölçmek ile ilgili genel görüş ve tutumlarına ilişkin bulgular başlıkları adı altında, değişkenler sıra ile aşağıda incelenmektedir.

4.1 Frekans dağılımları

Araştırmaya katılan işverenlerin sorulan sorulara verdikleri cevaplar ile ortaya çıkan frekans dağılımları yorumlanmıştır.

Örnekleme grubu, işverenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi alıp- almaması, cinsiyet, yaş, öğrenim durumu, işverenlerin işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yeterli bilgi ve donanıma sahip olduklarını düşünmeleri iş güvenliği uzmanlarının ve iş yeri hekimlerinin ne iş yaptıklarını bilmeleri, iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekiminin iş yerlerine katkı yapacaklarını düşünmeleri, devlet tarafından İSG konusunda yeterince bilgilendirildiklerini düşünmeleri, Bağlı buldukları esnaf ve meslek odalarınca İSG konusunda yeterince bilgilendirildiklerini düşünmeleri, 2020 yılına ertelenen İSG kanun maddelerine ilişkin bilgi düzeyleri ve değişkenleri temel alınarak incelenmiştir

4.1.1 İşverenlerin Yaş Grupları

Araştırma kapsamındaki işverenlerin, yaş gruplarına dair frekans dağılımı sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo.3 Katılımcıların yaş durumu

	Frekans	Yüzde
18-25	27	10,6
26-35	75	29,4
36-45	79	31
46-55	52	20,4
56-65	18	7,1
66 üstü	4	1,6
Toplam	255	100

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi, anketimize katılan 255 işverenin, % 10,6'sı (27 işveren) 18 – 25 yaş Aralığında, % 29,4'ü (75 işveren) 26 – 35 yaş Aralığında, % 31'i (79 işveren) 36 – 45 yaş Aralığında, % 20,4'ü (52 işveren) 46-55 yaş Aralığında, % 7,1'i (18 işveren) 56-65 yaş Aralığında, %1,6'sı (4 işveren) ise 66 yaş üstüdür.

4.1.2 İşverenlerin Eğitim Durumları

Araştırma kapsamındaki işverenlerin, eğitim durumlarına dair frekans dağılımı sonuçları aşağıda yer almaktadır.

Tablo 4. İşverenlerin eğitim durumları

	Frekans	Yüzde
Hiç okula gitmedim	1	0,4
İlkokul	42	16,5
Ortaokul	58	22,7
Lise	64	25,1
Yüksekokul	36	14,1
Lisans	54	21,2
Toplam	255	100

Örnek kütleimizi oluşturan 255 işverenden; 1 işveren hiç okula gitmemiş, 42 işveren ilkokul, 58 işveren ortaokul, 64 işveren lise eğitimi alırken, 36 işveren yüksekokul, 54 işveren ise, lisans eğitimi almıştır.

4.1.3 İşverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumu

Çalışmamıza katılan işverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumları aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo.5 Katılımcıların iş güvenliği eğitimi alma durumu

	Frekans	Yüzde
Evet	149	58,4
Hayır	106	41,6
Toplam	255	100

Örnek külemizi oluşturan işverenlerin %58,4'ü (149 işveren) iş güvenliği eğitimi almışken % 41,6'sı (106 işveren) iş güvenliği eğitimi almadıklarını belirtmişlerdir.

4.1.4 Katılımcıların işletme türü

Aşağıdaki tabloda örnek kümemizi oluşturan işverenlerin hangi sektörlerden olduklarını görülmektedir.

Tablo.6 İşletme türü

	Frekans	Yüzde
Perakende satış	152	59,6
Gıda satış	28	11
Müşavirlik hizmetleri	4	1,6
Eczane	5	2
Otel	8	3,1
Basit imalat	5	2
Diğer	53	20,8
Toplam	255	100

Katılımcılarımızın% 59,6'sı (152 işveren) perakende satış sektöründedir. Bu işyerleri mobilya, halı, beyaz eşya, tekstil mağazaları gibi işyerleri olup al-sat yapan firmalardan oluşmuştur. Katılımcılarımızın % 11'i (28 işveren) gıda satış, %1,6'sı (4 işveren) müşavirlik hizmetleri, % 2'si (5 işveren) eczane, %3,1'i (8 işveren) otelcilik hizmetleri, %2'si basit imalat, %20,8 i diğer az tehlikeli sınıftaki işlerden oluşmaktadır.

4.1.5 Katılımcıların iş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu

Örneklem kümesini oluşturan katılımcıların iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin yeterli bilgiye sahip olup olmama durumunun tablosu aşağıda görülmektedir.

Tablo.7 Katılımcıların İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu

	Frekans	Yüzde
Evet	98	38,4
Hayır	157	61,6
Toplam	255	100

Katılımcıların %38,4'ü iş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu düşünürken %61,6'sı bu konuda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedirler.

4.1.6 Katılımcıların ertelenen İSG maddelerini bilme durumu

Katılımcıların ertelenen İSG maddelerini bilme durumu Aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.8 Katılımcıların ertelenen İSG maddelerini bilme durumu

	Frekans	Yüzde
Evet	56	22
Hayır	199	78
Toplam	255	100

Katılımcıların %22'si (56 işveren) iş sağlığı ve güvenliği kanununun az tehlikeli sınıftaki işyerlerini ilgilendiren ve ertelenen maddelerini bildiklerini söylerken % 78'i (199 işveren) bu maddeleri bilmediklerini belirtmişlerdir. Buradan yola çıkarak kamuoyunda ertelenen veya ertelenmeyip yürürlükte olan maddelerin neler olduğu konusunda toplumun yeterince bilgi sahibi olmadığını ve bu konuda daha fazla çaba harcanması gerektiği söylemek mümkün olabilir.

4.1.7 İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi

İşverenlerin İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi ile ilgili verdikleri cevaplara dair frekans dağılımı sonuçları aşağıda yer almaktadır

Tablo.9 İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	100	39,2
Katılıyorum	92	36,1
Kararsızım	45	17,6
Katılmıyorum	15	5,9
Kesinlikle katılmıyorum	3	1,2
Toplam	255	100

İSG uygulamaları işyerinde iş kazası risklerini azaltır düşüncesi ile ilgili katılımcıların %39,2'si kesinlikle katılıyorum, %36,1'i katılıyorum, % 17,6'sı kararsızım, % 5,9'u katılmıyorum, % 1,2'si kesinlikle katılmıyorum demişlerdir.

4.1.8 İş güvenliği uzmanı ne iş yaptığının bilinmesi

İş güvenliği uzmanı ne iş yaptığının bilinmesi ile ilgili işverenlerin verdikleri cevaplara ait frekans dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo.10 İş güvenliği uzmanı ne iş yapar biliyorum

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	61	23,9
Katılıyorum	128	50,2
Kararsızım	48	18,8
Katılmıyorum	11	4,3
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,7
Toplam	255	100

Örneklem kümesindeki iş güvenliği uzmanlarının ne iş yaptığını bilenlerin oranı %74,1'dir. Bilmeyenlerin oranı ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diyenlerin toplam oranına bakacak olursak % 7 olarak görmekteyiz. Buradan yola çıkarak işverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptıklarını bildiğini söyleyebiliriz.

4.1.9 İşyeri Hekiminin ne iş yaptığının bilinmesi

İşyeri hekiminin ne iş yaptığının bilinmesi ile ilgili işverenlerin verdikleri cevaplara ait frekans dağılımı aşağıdaki tabloda görülmektedir.

Tablo.11 İşyeri hekimi ne iş yapar biliyorum

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	62	24,3
Katılıyorum	123	48,2
Kararsızım	50	19,6
Katılmıyorum	10	3,9
Kesinlikle katılmıyorum	10	3,9
Toplam	255	100

İşyeri hekiminin ne iş yaptığını bilen işveren sayısı kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum oranlarını temel alırsak toplamda % 72,5 olduğunu görüyoruz. İşyeri hekiminin ne iş yaptığını bilmeyenlerin toplam oranı ise katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum diyenlerin oranları toplandığında % 7,8 olduğu görülmektedir. Buradan yola çıkarak işverenlerin işyeri hekimlerinin ne iş yaptığını bildiklerini söyleyebiliriz.

Aşağıda örneklem kümemizdeki işverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını bilip bilmedikleri sorusuna verdikleri cevapların grafiksel görünümü bulunmaktadır.

4.1.10 İş Güvenliği Eğitimi iş yerime bir şeyler kazandırır düşüncesi

Alına iş güvenliği ile ilgili eğitimlerin iş yerlerine katkıda bulunup bulunmayacağı ile ilgili işveren görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.12 İSG eğitimi işletmeme bir şeyler kazandırır

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	53	20,8
Katılıyorum	113	44,3
Kararsızım	69	27,1
Katılmıyorum	12	4,7
Kesinlikle katılmıyorum	8	3,1
Toplam	255	100

İşverenlerin % 65,09'u iş güvenliği eğitiminin işyerine fayda sağladığını ve iş yerinde farkındalık yarattığını düşünse de, % 7,84'ü iş yerinde herhangi bir farkındalık oluşturmadığını düşünmektedirler. Bu konuda kararsız olanların oranları ise % 27,06'dır.

4.1.11 Ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 de devreye girmesi lazım düşüncesi

6331 sayılı iş güvenliği kanununu az tehlikeli sınıftaki işyerlerini ilgilendiren ve 3 defa ertelenen kanun maddelerinin son ertelenme yılı olan 2020 yılında devreye girmesi ile ilgili işverenlerin düşüncelerini yansıtan tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo.13 Ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 de devreye girmesi lazım

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	58	22,7
Katılıyorum	98	38,4
Kararsızım	80	31,4
Katılmıyorum	11	4,3
Kesinlikle katılmıyorum	8	3,1
Toplam	255	100

255 işverenimiz ile yaptığımız görüşme sonucunda işverenlerin % 61,18'i kendileri ile alakalı İSG kanun maddelerinin bir daha ertelenmemesi gerektiği düşünürken, % 7,44'ü tekrar ertelenmesi gerektiğini düşünmektedir. Fakat yapılan çalışmada görülmektedir ki işverenler kanun maddelerinin bir kez daha ötelenmemesi gerektiğini düşünmektedir. Kanun maddelerinin ertelenmesinin genel olarak işverenlerin baskı ve isteklerinden dolayı olduğu kanısı olsada toplumda yapılan araştırmada gerçekler ile düşünülenin aynı olmadığı söylenebilir.

4.1.12 İSG duyurularının ve bilgilendirmesinin devlet organları tarafından yeterince yapıldığı düşüncesi

İşverenlerden duyulan serzenişlerden biride iş güvenliği hakkında ne yapmaları ve nasıl bir yol izlemeleri gerektiğini bilmedikleri yönündedir. Bu bağlamda işverenlere İSG konusunda devlet tarafından yeterince bilgilendirilip bilgilendirilmediklerini sorduk. İşverenlerin verdiği cevaplar ile ilgili tablo aşağıdadır.

Tablo.14 Devlet İSG duyurularını yeterince yapıyor

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	29	11,4
Katılıyorum	64	25,1
Kararsızım	94	36,9
Katılmıyorum	36	14,1
Kesinlikle katılmıyorum	32	12,5
Toplam	255	100

İşverenlerin % 36,5'i devletin gerekli duyuruları yaptığını düşünürken, % 26,6 sık ise devletin duyuru ve bilgilendirmede eksik kaldığını düşünmektedir. Bu konuda kararsızların oranı ise % 36,9'dur ki bu oranda oldukça fazla gözükmele beraber bilgilendirme konusunda devletin zaafı olduğu izlenimi vermektedir.

4.1.13 İSG konusunda esnaf odası bizi bilgilendirmekte düşüncesi

Devletin dışında, bağlı bulunulan esnaf odalarının İş güvenliği konusunda işverenleri yeterince bilgilendirip bilgilendirmediklerini öğrenmek için işverenlerimizin fikrini sorduk. İlgili soruya verilen cevapları gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo.15 İSG konusunda esnaf odası bizi bilgilendirmekte düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	38	14,9
Katılıyorum	80	31,4
Kararsızım	67	26,3
Katılmıyorum	40	15,7
Kesinlikle katılmıyorum	30	11,8
Toplam	255	100

İşverenlerin % 46,3'ü esnaf odalarının kendilerini yeterince bilgilendirdiklerini düşünmekte iken %27,5'i ise esnaf odalarının isg konusunda kenilerini yeterince bilgilendirmediklerini belirtmişlerdir. Çeşitli meslek gruplarından esnaflarla yapılan görüşmeler doğrultusunda esnaf odalarının iş güvenliği konusunda daha hassas davrandıkları görülsede %46,3'lük oranın arttırılması büyük önem arz etmektedir. Her esnaf odası kendi meslek topluluklarına iş güvenliği ile bilgilendirme yapmalı bu konuda öncülük etmelidir. Yine sektörlerden bildiğimiz kadarı ile bazı esnaf odaları kendi osgb lerini kurmuş olup kendi üyelerine hizmet vermektedirler. Yapılan görüşmelerde alınan izlenimlerden yola çıkarak iş güvenliği konusunda işverenlerin esnaf odalarının fikir ve görüşlerini benimseyip oda tarafından tavsiye edilen yada uygulaması konusunda teşvik edilen kanun maddelerine daha hassas ve katılımcı yaklaşmaktadırlar. İş güvenliğinin yaygınlaşması, işverenlerin bu konudaki bilgi eksikliklerinin kapatılması gerekirse kurulacak osgb ler ile daha ucuza işverenlere hizmet götürülmesi bu sayede işyerlerinde karşılaşılabilecek iş kazası ve meslek hastalıklarının azzaltılmasında çok önemli kilit bir rol üstlenebilirler.

4.1.14 Devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi ataması yaparım

Devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekimi ataması yaparım düşüncesi ile alakalı işverenlerimizi görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.16 Devletin destek vermesi halinde uzman ve hekim ataması yaparım

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	98	38,4
Katılıyorum	75	29,4
Kararsızım	60	23,5
Katılmıyorum	11	4,3
Kesinlikle katılmıyorum	11	4,3
Toplam	255	100

İş güvenliği ile ilgili kanun maddeleri ertelenirken bu konudaki en büyük kanıt işverenlerin üzerlerinde oluşacak mali yük olarak gösterilmiştir. Bu konuda ile alakalı işverenlere devletin sizi desteklemesi halinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ataması yapar mısınız sorusuna işverenlerin %67,84'ü evet derken sadece % 8,63'ü hayır demişlerdir. Bu konuda devletin işverenleri desteklemesinin iş güvenliğinde ne kadar önemli olduğunu göstermiştir.

4.1.15 Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi gereksiz düşüncesi

Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi gereksiz düşüncesi ile ilgili işverenlerimizin görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.17 Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde İş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi gereksiz düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	28	11
Katılıyorum	57	22,4
Kararsızım	94	36,9
Katılmıyorum	41	16,1
Kesinlikle katılmıyorum	35	13,7
Toplam	255	100

İşverenler arasında iş güvenliği ve işyeri hekiminin işyeri için gereksiz olduğunu düşünenlerin oranı % 33,4'ü bulurken bunun tersini düşünenlerin oranı ise % 29,8'dir. İşverenlerin çoğunun bu konuda uzman ve hekim çalıştırmanın işyerleri için gereksiz olduğunu düşünürken bir üstteki tablodada devletin destek vermesi halinde bu isg profesyonellerini çalıştırabilecekleri söylenmiştir. Burdan yola çıkarak işverenler kendi uhtelerine bırakılırsa uzman ve hekim çalıştırmayacakları fakat bu konuda devlet tarafından desteklenirlerse bu profesyonellerde hizmet alacaklarını belirtmişlerdir.

4.1.16 Denetimin azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesi

Denetimin azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesi ile ilgili işverenlerimizin görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.18 Denetimin azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	28	11
Katılıyorum	97	38
Kararsızım	91	35,7
Katılmıyorum	26	10,2
Kesinlikle katılmıyorum	13	5,1
Toplam	255	100

İşverenlerin % 49'u denetim azlığının isg gerekliliklerini yapmama konusunda işverenlere rahatlık verdiğini düşünürken toplamda % 15,3'ü bu düşünceye katılmadıkların beyan etmişlerdir. Tablodanda anlaşılacağı üzere denetimlerin artırılması halinde işverenlerin gerekli İSG uygulamalarını yapmaları sağlanabileceği söylenebilir..

4.1.17 İSG gerekliliklerini herkesin yapmaması haksız rekabet doğuruyor

İSG gerekliliklerini herkesin yapmaması haksız rekabet doğuruyor görüşüyle alakalı işverenlerin düşünceleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.19 İSG gerekliliklerini herkesin yapmaması haksız rekabet doğuruyor

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	33	12,9
Katılıyorum	109	42,7
Kararsızım	83	32,5
Katılmıyorum	18	7,1
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,7
Toplam	255	100

İşverenlerden en çok işitilen serzenişlerden biride herkesin İSG uygulamalarını aynı düzeyde yapmamaları nedeniyle haksız rekabetin söz konusu olduğu yönündedir. Çalışmamız içerisinde işverenlere bu konudaki görüşlerini sorduğumuzda işverenlerin %55,6'sı bunu destekler yönde cevap verirken işverenlerin % 11,8'i ise bu görüşe katılmadıklarını beyan etmişlerdir. İşverenlerin bir kısmının iş güvenliği gerekliliklerini yaptıkları halde diğerlerinin yapmamasının yapanlar üzerinde negatif etki yaratmaktadır denebilir.

4.1.18 Sık değişen çalışanlar için yenilenen İSG uygulamaları nedeniyle maddi külfet doğuyor

Sık değişen çalışanlar için yenilenen İSG uygulamaları nedeniyle maddi külfet doğuyor düşüncesi ile alakalı işveren görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.20 Sık değişen çalışanlar İSG açısından maddi külfet doğuruyor

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	55	21,6
Katılıyorum	99	38,8
Kararsızım	68	26,7
Katılmıyorum	21	8,2
Kesinlikle katılmıyorum	12	4,7
Toplam	255	100

Sık değişen çalışanlardan dolayı İSG uygulamalarının maddi yük getirdiği düşüncesine İşverenlerin toplamda %60,4'ü katılırken işverenlerin %12,93'ü katılmamaktadırlar. Az tehlikeli sınıflardaki işyerlerinde çalışanların büyük çoğunluğu asgari ücret ile çalışmaktadırlar. İşlerin birçoğu ustalık ya da tecrübe gerektirmediğinden maaşlar hem düşük olmakta hem de işten çıkan çalışanın yerine yenisinin rahat bulunması öte yandan işten ayrılan çalışanın rahatlıkla bir başka iş bulması bu sektörlerde çok sık eleman değişimine sebep olmaktadır. Netice olarak her yeni çalışana iş güvenliği eğitimi verilmesi, çalışana göre kişisel koruyucu donanımı alınması, İşe giriş sağlık muayenesinin yaptırılması, yangın ve acil durum eğitimlerinin verilmesi gibi iş güvenliği uygulamalar sık çalışan değişen kurumlar için sıkıntı yaratmaktadır diyebiliriz.

4.1.19 İSG kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi

İSG kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi ile alakalı işveren görüşleri aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.21 İSG kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	30	11,8
Katılıyorum	99	38,8
Kararsızım	98	38,4
Katılmıyorum	17	6,7
Kesinlikle katılmıyorum	11	4,3
Toplam	255	100

Çalışmada ulaşılmak istenen sonuçlardan biri işverenlere direk sorulmuş olup, işverenlerden İSG kanunlarında yapılan ertelemelerin işverenler üzerinde rehavete yol açıp açmadığı hakkında görüşlerine başvurulmuştur. İşverenlerin % 50,6'sı bu fikre katılırken %11'i ise bu fikre katılmamaktadır. Sonuçlardan görüldüğü üzere İSG kanunundaki ertelemelerin işverenleri bu konuda rehavete düşürmekte, İSG gerekliliklerini erteleme eğilimlerini arttırmakta ve dolaylı olarak iş güvenliği kültürünün oluşmasında negatif etkileri olduğu söylenebilir.

4.1.20 İş güvenliği Uzmanı ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi

İş güvenliği Uzmanı ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi ile alakalı işverenlerin düşüncesi aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo.22 İş güvenliği Uzmanı ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	56	22
Katılıyorum	120	47,1
Kararsızım	56	22
Katılmıyorum	13	5,1
Kesinlikle katılmıyorum	10	3,9
Toplam	255	100

İşverenlerin %69,1'i iş güvenliği uzmanlarının işyerine katkıda bulunacağını ifade ederken, % 9'u ise iş güvenliği uzmanı ile çalışmanın işyerine katkı yapmayacağını düşünmektedir. Sonuçlardan anlaşılacağı üzere İşverenler iş güvenliğe uzmanları ile çalışmanın işyerine katkı yapacağını belirtmektedir.

4.1.21 İşyeri hekimi ile çalışma işyerime katkı yapar

İşyeri hekimi ile çalışmak işyerime katkı yapar düşüncesi ile alakalı işverenlerin düşüncesi aşağıdaki tabloda verilmiştir

Tablo.23 İşyeri hekimi ile çalışma işyerime katkı yapar

	Frekans	Yüzde
Kesinlikle katılıyorum	56	22
Katılıyorum	123	48,2
Kararsızım	54	21,2
Katılmıyorum	15	5,9
Kesinlikle katılmıyorum	7	2,7
Toplam	255	100

İşverenlerin % 70,2'sinin işyeri hekimlerinin işyerine katkısı olacağını düşünürken, %8,6'sı işyeri hekimlerinin işyerlerine katkısı olmayacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüksek bir oranda işyeri hekimlerinin işyerine katkısı olacağını düşünmektedirler

4.1.22 Az tehlikei sınıfı ilgilenediren ve ertelenen iş sağlığı ve güvenliği kanununun ilgili maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım

Az tehlikei sınıfı ilgilenediren ve ertelenen iş sağlığı ve güvenliği kanununun ilgili maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi ile alakalı işverenlerin cevapları aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo24. Ertelenen kanunların 2020 de devreye girmesi lazım

	Frekans	Yüzde
Sonuç	Kesinlikle katılıyorum	58 22,7
	Katılıyorum	98 38,4
	Kararsızım	80 31,4
	Katılmıyorum	11 4,3
	Kesinlikle katılmıyorum	8 3,1
	Total	255 100,0

İşverenlerin % 61,1 'i ertelenen işg maddelerinin 2020 yılında yürürlüğe girmesi gerekti konusunda fikir beyan ederken, % 31,4' ü kararsız kalmış, % 7,4'ü ise yürürlüğe girmemesi yönünde fikir beyan etmiştir.

4.2 İşverenlerden Alınan Verilere Göre İlişkilendirilen Düşünceler Arasındaki Ki-Kare Testi Uygulamaları Ve Yorumları

İşverenlerden alınan verilere göre ilişkilendirilen düşünceler arasındaki ki-kare testi uygulamaları ve yorumları aşağıda verilmiştir.

4.2.1 İşverenlerin Yaş Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünceleri Arasında İlişki Olup Olmadığının Belirlenmesi

İşverenlerin yaş durumlarına göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olup olmamalarını düşünceleri arasındaki ki-kare karşılaştırma tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 24. İşverenlerin yaş durumları ile işçi sağlığı ve iş güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu

Ki-kare testi			
	Değer	Serbestli k Derecesi	Anlamlılık (2 kuyruk)
Pearson Ki-kare	12,490 ^a	5	,029
Süreklilik düzeltmesi	12,289	5	,031
Doğrusal İlişki	8,284	1	,004
Geçerli örnek büyüklüğü	255		

Yukarıdaki tablo birde de görüldüğü üzere Chi-Square değeri büyük (12,490) ve P değeri (0,029) olduğundan işverenlerin eğitim durumlarına göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarının düşünceleri arasında anlamlı bir fark vardır.

Örnek kütleimizi oluşturan işverenlerin cevaplarını daha iyi yorumlamak için Crosstabulation tablosunu inceleyebiliriz.

Tablo 25. Yas durumu * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma tablosu

		İSG yeterli bilgi		Total	
		Evet	Hayır		
Yas durumu	18-25	Sayı	18	9	27
		% yas durumu içerisindeki	66,7%	33,3%	100,0%
	26-35	Sayı	31	44	75
		% yas durumu içerisindeki	41,3%	58,7%	100,0%
	36-45	Sayı	27	52	79
		% yas durumu içerisindeki	34,2%	65,8%	100,0%
	46-55	Sayı	15	37	52
		% yas durumu içerisindeki	28,8%	71,2%	100,0%
	56-65	Sayı	6	12	18
		% yas durumu içerisindeki	33,3%	66,7%	100,0%
	66 üstü	Sayı	1	3	4
	% yas durumu içerisindeki	25,0%	75,0%	100,0%	
Total	Sayı	98	157	255	
	% yas durumu içerisindeki	38,4%	61,6%	100,0%	

Tabloda görüldüğü üzere 18-25 yaş grubu arasındaki işverenlerin %66,7'si İSG konusunda yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünürken %33,3'ü İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir. Bu yaş grubunda İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olanların oranı, İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünenlerin oranından yaklaşık 2 kat daha fazladır. Diğer tüm yaş gruplarında ise yaş grupları orta yaş ve yaşlılığa doğru ilerledikçe hemen hemen İSG yeterli bilgi seviyesine sahip olanların oranı İSG yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünenlerin oranına göre gitgide azalmaktadır. Buradan anlaşılacağı üzere yaş grupları ilerledikçe İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma oranı azalmakta genç neslin İSG konusunda daha bilinçli olduğu konusunda bize fikir vermektedir. Buradan yola çıkarak Yaş

durumu ile İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma düşüncesi arasında bir ilişki vardır denebilir.

4.2.2 İşverenlerin Eğitim Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünmeleri Arasında İlişki Olup Olmadığının Belirlenmesi

İşverenlerin Eğitim Durumlarına Göre İş Sağlığı Ve Güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmalarını Düşünmeleri Arasında İlişki Olup Olmadığının Belirlenmesi ile ilgili yapılan ki-kare testi ile alakalı tablo aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 26. İşverenlerin eğitim durumları ile işçi sağlığı ve iş güvenliği Konusunda Yeterli Bilgiye Sahip Olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu

Ki-kare testi tablosu			
	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (2 kuyruk)
Pearson Ki-kare	8,457 ^a	4	,076
Süreklilik düzeltmesi	8,602	4	,072
Doğrusal İlişki	6,077	1	,014
Geçerli örnek büyüklüğü	255		

Yukarıdaki tablo birde de görüldüğü üzere Chi-Square değeri küçük(8,457) ve P değeri (0,076) olduğundan işverenlerin eğitim durumlarına göre iş sağlığı ve güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmalarının düşünmeleri arasında anlamlı bir fark yoktur.

Örnek kütleimizi oluşturan işverenlerin cevaplarını daha iyi yorumlamak için Crosstabulation tablosunu inceleyebiliriz.

Tablo 27. Eğitim durumu * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma Tablosu

		İSG yeterli bilgi		Toplam
		Evet	Hayır	
Eğitim durumu	İlkokul	13	29	42
	%' lik durum	31,0%	69,0%	100,0%
	Ortaokul	15	43	58
	%' lik durum	25,9%	74,1%	100,0%
	Lise	26	38	64
	%' lik durum	40,6%	59,4%	100,0%
	Yüksekokul	18	18	36
	%' lik durum	50,0%	50,0%	100,0%
	Lisans	25	29	54
	%' lik durum	46,3%	53,7%	100,0%
Toplam		97	157	254
	%' lik durum	38,2%	61,8%	100,0%

Tabloda da görüldüğü üzere eğitim seviyesi ne olursa olsun işverenlerin İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını düşünenlerin oranı, İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünen işverenlerin oranından fazla değildir. Buradan yola çıkarak eğitim seviyesi ile İSG hakkında yeterli bilgi sahibi olunması arasında bir bağlantı olmadığı düşünülebilir. Normalde eğitim düzeyi arttıkça İSG hakkında daha fazla bilgi sahibi olması gerekliliği beklenirken elde edilen bu sonuç bize tartışma kısmında irdelenmesi gereken önemli bir bulgu vermiştir.

4.2.3 İşverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumuna göre iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarını düşünmeleri arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi

İşverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumuna göre iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarını düşünmeleri arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi ile alakalı ki-kare tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 28. İşçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi alma durumu ile iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları düşüncesi arasındaki ilişkinin ki-kare testi tablosu
Ki-Kare Tablosu

	Değer	Serbestli k Derecesi	Anlamlılık (2 kuyruk)	Tam (2 kuyruk)	Anlam (1-kuyruk)	Tam	Anlam
Pearson Ki-kare	52,496 ^a	1	,000				
Süreklilik Düzeltmesi	50,621	1	,000				
Olabilirlik Oranı	57,244	1	,000				
Fisher Kesin Testi				,000		,000	
Doğrusal ilişki	52,291	1	,000				
Geçerli büyüklüğü	örnek 255						

Ki-kare değeri büyük (52,496) ve P değeri (0,00) < 0,005 olduğundan iş güvenliği eğitimim alanların İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre belirgin bir anlamlı farkın olduğu sonucuna varılabilir. Buna göre; işverenlerin, işçi sağlığı ve iş güvenliği eğitimi almayla, işçi sağlığı ve iş güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olmaları arasında, 0,05 anlamlılık düzeyinde, anlamlı bir ilgi vardır.

Konu ile ilgili Crosstabulation tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 29. İş güvenliği eğitimi * İSG yeterli bilgi çapraz karşılaştırma

		İSG yeterli bilgi		Toplam	
		Evet	Hayır		
İş güvenliği eğitimi	Evet	85	64	149	
	% ' lik durum	57,0%	43,0%	100,0%	
İş güvenliği eğitimi	Hayır	13	93	106	
	% ' lik durum	12,3%	87,7%	100,0%	
Toplam		98	157	255	
		% ' lik durum	38,4%	61,6%	100,0%

Tablo 30'dan anlaşılacağı üzere İş güvenliği eğitimi almayan işverenlerin İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma oranı %12,3'dür. Eğitim alındıktan sonra ise bu oran %57'yi bulmaktadır. Dolayısıyla bu verilerden yola çıkılarak iş güvenliği eğitimlerinin iş güvenliği hakkındaki bilgi düzeyini yükselttiği söylenebilir. İSG eğitimi alan kişilerden hala % 43'ünün yeterli İSG bilgisine sahip olmamalarının sebepleri araştırılmalıdır. Daha etkin eğitim modelleri kullanarak ve İSG eğitimlerini sektörlere göre uyarlamalar yaparak eğitim katılımcılarını daha güncel ve mesleklerinden örneklemelerle ders içerisinde tutarsak eğitim alanlar arasındaki İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmayanların oranını azaltılabileceği düşünülmektedir.

4.2.4 İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi

İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi ile ilgili ki-kare testi tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 30. İşverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmalarına göre iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi lazım düşüncesi arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu

Ki-kare testi			
	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (2 kuyruk)
Pearson Ki-kare	7,898 ^a	4	,095
Süreklilik düzeltmesi	7,997	4	,092
Doğrusal İlişki	6,195	1	,013
Geçerli örnek büyüklüğü	255		

Ki-kare değeri (7,898) küçük ve P değeri $> 0,05$ olduğundan işverenlerin iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları ile iş güvenliği kanununun ertelenen maddelerinin 2020 de devreye girmesi gerekliliği düşüncesi arasında belirgin bir farkın olmadığı sonucuna varılabilir.

Konu ile ilgili Crosstabulation tablosu aşağıda verilmiştir.

Tablo 31. İSG yeterli bilgi * Ertelenen kanun maddelerinin 2020 de yürürlüğe girmesi çapraz karşılaştırma

İSG yeterli bilgi * ertelenen kanunların 2020 de devreye girmesi lazım çapraz karşılaştırma

		Ertelenen kanunların 2020 de devreye girmesi Toplam lazım					
		Kesinlikl e katılım	Katılıy orum	Kararsızım	Katılmıy orum	Kesinlikl e katılımıy orum	
		29	40	23	4	2	98
İSG yeterli bilgi	Evet	% İSG 29,6%	40,8%	23,5%	4,1%	2,0%	100,0%
		29	58	57	7	6	157
	Hayır	% İSG 18,5%	36,9%	36,3%	4,5%	3,8%	100,0%
		58	98	80	11	8	255
Toplam		% İSG 22,7%	38,4%	31,4%	4,3%	3,1%	100,0%

İşverenlerin % 38'i (98 işveren) işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olduğu kanısındadır. Yeterli bilgiye sahip olan işverenlerden % 70,4'ü (98 işverenden % 40,8'i katılıyorum, % 29,6'si tamamen katılıyorum cevabını vermiştir) ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi gerektiği görüşünü savunmuştur. Kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum diyenlerin oranı % 6,1'dir.

İşverenlerin % 62'si (157 işveren) işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünmektedir. Bu işverenlerden % 55,4'ü (157 işverenden % 36,9'u katılıyorum, % 18,5'i tamamen katılıyorum cevabı vermiştir) ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi gerektiği görüşünü belirtmiştir. Kesinlikle katılmıyorum ve katılmıyorum diyenlerin oranı % 8,3'dür.

Analizimizin sonucunda; işçi sağlığı ve iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olup olunmama ile İSG kanununun ertelenen maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi gerektiği görüşü arasında anlamlı bir ilişki olmadığı ortaya çıkmıştır.

4.2.5 İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi

İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi ile ilgili ki-kare tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 32. İşverenlerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu

Ki-kare tablosu	Değer	Serbestlik derecesi	Anlamlılık (kuyruklu)
Pearson Ki-kare	488,132 ^a	16	,000
Süreklilik düzeltmesi	323,460	16	,000
Doğrusal İlişki	125,688	1	,000
Geçerli örnek büyüklüğü	255		

Ki-kare değeri büyük (488,132) ve P değeri (0,00) < 0,005 olduğundan iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bilenlerin iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünmeleri arasında anlamlı farkın olduğu sonucuna varılabilir. Buna göre; iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bilenlerin iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünmeleri arasında, 0,05 anlamlılık düzeyinde, anlamlı bir ilgi vardır.

Örnek kütleimizi oluşturan işverenlerin cevaplarını daha iyi yorumlamak için Crosstabulation tablosunu inceleyebiliriz.

Tablo 33. İsg. Uzm. Ne İş Yapar Biliyorum * İsg Uzm. İşyerime Katkı Yapar Crosstabulation

isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum * isg Uzm. İşyerime katkı yapar çapraz karşılaştırma

		isg Uzm. İşyerime katkı yapar					Total
		Kesinli kle katılıyo rum	Katılı yuru m	Karar sızım	Katılm ıyorum	Kesinli kle katılmı yorum	
Kesinlikle katılıyorum		48	4	5	4	0	61
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	78,7%	6,6%	8,2%	6,6%	0,0%	100, 0%
Katılıyorum		4	108	12	2	2	128
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	3,1%	84,4%	9,4%	1,6%	1,6%	100, 0%
isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum	Kararsızım	3	8	37	0	0	48
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	6,3%	16,7%	77,1 %	0,0%	0,0%	100, 0%
Katılmıyorum		1	0	1	7	2	11
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	9,1%	0,0%	9,1%	63,6%	18,2%	100, 0%
Kesinlikle katılmıyorum		0	0	1	0	6	7
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	0,0%	0,0%	14,3 %	0,0%	85,7%	100, 0%
Toplam		56	120	56	13	10	255
	% isg. Uzm. Ne iş yapar biliyorum içerisinde	22,0%	47,1%	22,0 %	5,1%	3,9%	100, 0%

Tabloda görüldüğü üzere İşverenlerin % 74,1'i (189 işveren) İş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bildiğini ifade etmektedir. Bu işverenlerden %86,7 'si (164 işveren) iş güvenliği uzmanı çalışmalarını halinde uzmanın işyerine katkısı olacağını düşünmektedir. İş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bilenlerin iş güvenliği uzmanının iş yerine katkı yapacağını düşünmesi çok anlamlıdır.

İş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bilmeyenlerin oranı ise %7' dir (18 kişi). Bu kişilerin ise iş güvenliği uzmanının işyerine katkı yapmayacağını düşünme oranları ise %83,3 tür. Kişilerin iş güvenliği uzmanının ne iş yaptığını bilmiyor olması ile iş güvenliği uzmanı çalıştırmanın iş yerine katkı yapmayacağını düşünmesi arasında anlamlı bir bağın olduğu söylenebilir.

4.2.6 İşverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi

İşverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasında ilişki olup olmadığının belirlenmesi ile ilgili ki-kare tablosu aşağıda gösterilmiştir.

Tablo 34. İşverenlerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum görüşü arasındaki ilişkiye dair ki-kare tablosu

Ki-kare tablosu	Değer	Serbestlik Derecesi	Anlamlılık (2 kuyruklu)
Pearson Ki-kare	418,009 ^a	16	,000
Süreklilik düzeltmesi	297,776	16	,000
Doğrusal İlişki	110,617	1	,000
Geçerli örnek büyüklüğü	255		

Ki-kare değeri büyük (418,009) ve P değeri (0,00) < 0,005 olduğundan işyeri hekiminin ne iş yaptığını biliyorum düşüncesi ile işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünmeleri arasında anlamlı farkın olduğu sonucuna varılabilir. Buna göre; işyeri hekiminin ne iş yaptığını bilenlerin işyeri hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünmeleri arasında, 0,05 anlamlılık düzeyinde, anlamlı bir ilgi vardır.

Örnek kütleimizi oluşturan işverenlerin cevaplarını daha iyi yorumlamak için Crosstabulation tablosunu inceleyebiliriz

Tablo 35. İşyeri hekimi ne iş yapar biliyorum * İşyeri hekimi çalıştırmanın katkısı olur çapraz karşılaştırma tablosu

İşyeri hekimi ne iş yapar biliyorum * İşyeri hekimi çalıştırmanın katkısı olur çapraz karşılaştırma tablosu

		Hekim çalıştırmanın katkısı olur					Toplam	
		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum		
Hekim ne İş Yapar biliyorum	Kesinlikle katılıyorum	Sayı	48	6	4	3	1	62
		% hekim ne iş yapar biliyorum içerisinde	77,4%	9,7%	6,5%	4,8%	1,6%	100,0%
	Katılıyorum	Sayı	3	108	10	2	0	123
		% hekim ne iş yapar biliyorum içerisinde	2,4%	87,8%	8,1%	1,6%	0,0%	100,0%
	Kararsızım	Sayı	3	7	37	2	1	50
		% hekim ne iş yapar biliyorum içerisinde	6,0%	14,0%	74,0%	4,0%	2,0%	100,0%
	Katılmıyorum	Sayı	1	1	2	6	0	10
		% hekim ne iş yapar biliyorum içerisinde	10,0%	10,0%	20,0%	60,0%	0,0%	100,0%
	Kesinlikle katılmıyorum	Sayı	1	1	1	2	5	10
		% hekim ne iş yapar biliyorum içerisinde	10,0%	10,0%	10,0%	20,0%	50,0%	100,0%
Toplam	Sayı	56	123	54	15	7	255	
	% within hekim ne iş yapar biliyorum	22,0%	48,2%	21,2%	5,9%	2,7%	100,0%	

Tabloda görüldüğü üzere İşverenlerin % 72,5'i (185 işveren) işyeri hekiminin iş yaptığını bildiğini ifade etmektedir. Bu işverenlerden %89,1 'si (165 işveren) işyeri hekimini çalıştırmaları halinde uzmanın işyerine katkısı olacağını düşünmektedir. İşyeri hekiminin ne iş yaptığını bilenlerin işyeri hekiminin iş yerine katkı yapacağını düşünmesi çok anlamlıdır.

İşyeri hekiminin ne iş yaptığını bilmeyenlerin oranı ise %7,8'dir (20 kişi). Bu kişilerin ise işyeri hekiminin işyerine katkı yapmayacağını düşünme oranları ise %65'tir(13 kişi). Kişilerin işyeri hekiminin ne iş yaptığını bilmiyor olması ile işyeri hekimi çalıştırmanın iş yerine katkı yapmayacağını düşünmesi arasında anlamlı bir bağın olduğu söylenebilir.

5. TARTIŞMA

Bu çalışmanın amacı ise, az tehlikeli sınıftaki işyerleri sahiplerinin 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununa bakış açılarını değerlendirmek, aynı zamanda isg 'ye bakış açılarını nelerin değiştirip değiştirmediğinin belirlemektir. Araştırmanın alt amacı ise az tehlikeli sınıftaki işyeri sahiplerinin demografik ve sosyokültürel özelliklerinin iş güvenliği bakış açıları ve uygulamaları arasında anlamlı ilişki olup olmadığının belirlenmesidir.

Araştırmamızın önemi, Az tehlikeli sınıftaki işyerlerini kapsayan bazı kanun maddeleri 3. Kez ötelenmiş ve 2020 yılına bırakılmıştır. Bununla beraber istatistikler göstermektedir ki iş kazaları sadece tehlikeli ve çok tehlikeli sınıftaki işyerlerinde olmamaktadır. Az tehlikeli işyerlerindeki çalışanlarında en az diğer sınıftaki işyerlerinde çalışanlar kadar iş sağlığı ve güvenliği bakımından korunmaya ve gözetilmeye ihtiyaç olduğu kanısına az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde yaşanan iş kazası sayılarına bakılarak varılabilir. Bu konuda işverenler büyük rol oynamaktadır zira kanun maddelerinin ertelenmesinde ticaret odalarının yani işveren örgütlerinin büyük rolü olduğu kamuoyu tarafından düşünülmektedir. Kanun maddeleri her yürürlüğe gireceği zaman işveren örgütleri lobi güçlerini kullanarak bu maddelerin ertelenmesine sebep oldukları düşünülmektedir. Bu araştırmada 255 işverenin bilgisine başvurulmuş ve işverenlerin bu ertelemelere ilişkin düşünceleri objektif olarak değerlendirilmeye çalışılmıştır. Gerçekte ufak esnaf diye tabir edilen ve çalışan sayıları 1-7 arası olan işyerleri sahibi işverenlerin görüşleri, kulaktan dolma değil bilimsel olarak ortaya koyulmaya çalışılmış, iş güvenliği hakkındaki olumlu ya da olumsuz düşüncelerinin kaynağı bulunmaya çalışılmıştır. Gerçekten bu işverenler sürekli kanun maddelerinin ertelenmesini talep etmekte midirler? Sürekli erteleme istemelerinin iş güvenliği hakkında edindikleri bilgi düzeyiyle alakası var mıdır? İşverenler bu kanun maddeleri hakkında yetkili mecralar ve esnaf ve ticaret odaları tarafından bilgilendirilmektedirler mi? Gibi birçok soru bu çalışma ile aydınlatılmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmaya başlanırken yıllar boyu iş güvenliği sektöründe yapılan çalışmalar çerçevesinde bazı serzenişler çalışmaya ilham kaynağı olmuştur. İşverenler ile yapılan görüşmeler neticesinde işverenlerin en çok mustarip olduğu ve bizimde işverenler

açısından İSG kültürünü yaygınlaştırmamızın önündeki engeller tespit edilerek bunları bilimsel bir zemine oturtmak için bu çalışma yapılmıştır. Yapılan veri analizlerine göre birçok önyargımızda haklı olduğumuz görülmüş ise de birçok yargıda ise yanılmış olduğumuz ortaya çıkmıştır.

5.1 İşverenler Cephesinde İSG Mevzuatı

Ülkemizde Tüm işyerleri yaptıkları işe ve barındırdıkları tehlike kaynaklarına göre tehlike sınıflarına ayrılmıştır. Bu ayrımın yapılmasın da iş güvenliği kanununu ilk çıktığı 2012 yılında yeterince uzmanın bulunmaması, iş yerlerinde görev alacak uzmanların iş yerinin risk ve tehlike unsurlarına göre nasıl seçileceği, iş güvenliği kültürünün toplumun ilgili kesimlerinde oturmamış olması gibi sebepler vardır.

İşyerleri tehlike sınıflarına göre ayrılırken az tehlikeli, tehlikeli ve çok tehlikeli olmak üzere 3 tehlike sınıfı belirlenmiştir. Bu tehlike sınıflarından az tehlikeli sınıftaki işyerleri için iş güvenliği kanununu iş yeri hekimi ve iş güvenliği uzmanı ile çalışma zorunluluğu 3 defa ertelenmiştir.

Anket çalışmasına katılan işverenlerden 199 tanesi 2020' ye ertelenen ve kendilerini ilgilendiren İSG kanun maddeleri ile alakalıda yeterince bilgi sahibi olmadıkların beyan etmişlerdir. 56 tanesi ise ertelenen kanun maddeleri bildiklerini beyan etmişlerdir. Buradan yola çıkılarak az tehlikeli sınıftaki işyerleri üzerinde İş sağlığı ve güvenliği kanununun ertelenen ilgili maddeleri açısından bilgilendirmelerin yetersiz olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Maalesef genel algı az tehlikeli sınıftaki işyerleri için 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanunun tüm maddeleri ile ertelendiğidir. Dolayısıyla işverenlerin çoğu hali hazırda risk değerlendirmesi, acil eylem planı, çalışanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verilmesi gibi iş güvenliği zorunluluklarından haberdar olmadıkları görülmüştür. Ertelenen kanun maddeleri konusunda yeterince bilgilendirilmeyen işverenler kendilerini ziyaret eden hizmet sunucularına ise 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununun kendilerini kapsamadığı düşüncesiyle kapılarını ve algılarını kapatmakta oldukları görülmüştür. Ertelemeler ile sekteye uğrayan isg hizmetlerinin eksik bilgilendirme neticesinde tamamen işverenler tarafından rafa kaldırıldığı anlaşılmaktadır. Gerekli bilgilendirme ve mevcut durumu iyileştirme ile ilgili sivil toplum kuruluş ve örgütleri kullanılmalı, konu ile alakalı kamu spotları döndürülmeli, işverenler tebligat yöntemiyle konu ile alakalı bilgilendirilmelidir.

Sonradan çıkan bir torba yasa ile aslında az tehlikeli işyerlerinde 10 kişi altında çalışanı olan işverenler için bazı yeni hükümler getirilmiştir. 6552 sayılı torba kanunda 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile ilgili düzenlemelerde yer almaktadır. Bu düzenlemelerin belki de en önemlisi işyeri sahiplerinin kendi işyerlerinde -İş Sağlığı ve Güvenliği Uzmanlık Belgesi olmadan- bu hizmetleri yürütecek olmalarıdır. ”İş sağlığı ve güvenliği hizmetleri” başlıklı 6. maddede mesleki risklerin önlenmesi ve bu risklerden korunulmasına yönelik çalışmaları da kapsayacak, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunulması için işveren; çalışanları arasından iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve on ve daha fazla çalışanı olan çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde diğer sağlık personeli görevlendirir. Çalışanları arasında belirlenen niteliklere sahip personel bulunmaması hâlinde, bu hizmetin tamamını veya bir kısmını ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden hizmet olarak yerine getirebilir. Ancak belirlenen niteliklere ve gerekli İSG uzmanlık belgesine sahip olması hâlinde, tehlike sınıfı ve çalışan sayısı dikkate alınarak, bu hizmetin yerine getirilmesini kendisi üstlenebilir. 6552 sayılı kanunla getirilen ek cümle ile belirlenen niteliklere ve gerekli İSG uzmanlık belgesine sahip olmayan ancak 10’den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyeri işverenleri veya işveren vekili tarafından bakanlıkça ilan edilen eğitimleri tamamlamak şartıyla İşyeri hekimi tarafından yapılan işe giriş ve periyodik muayeneler ve tetkikler hariç iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebilirler. Toplam çalışan sayısına çirak ve stajyerler, dâhil edilmez. İşe Giriş Raporları İşyeri Hekiminden Alınacak. 6552/17 madde ile yapılan düzenlemede, alınması gereken sağlık raporları işyeri hekiminden alınır. 10’den az çalışanı bulunan ve az tehlikeli işyerleri için ise kamu hizmet sunucuları veya aile hekimlerinden de alınabilir. Bu düzenleme ile birçok işveren bakanlığın gösterdiği üniversitelerden bu eğitimi almış ve kendi işyerlerinde iş güvenliği uygulamalarını takip etmeye başlamıştır. Lakin bu eğitimi alan işveren sayısı oldukça düşüktür. Anketimize katılan işverenlerden hiçbir bu eğitimlere katılmamıştır.

5.2 İşverenlerin iş sağlığı ve güvenliği eğitimi açısından değerlendirilmesi

Yapılan anket çalışmasında 255 işverene sorular yöneltilmiştir. Anket içerisindeki 27 sorudan; işverenlerin iş güvenliği eğitimi alma durumu ile iş güvenliği

hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu ile ilgili sorular direk, iş güvenliği uzmanının ve işyeri hekiminin ne iş yaptığını bilmesi dolaylı yoldan iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri ile ilintilidir.

Yapılan anket çalışmasında işverenlerin iş güvenliği eğitimi alıp almadıkları sorulduğunda 149 işverenin isg eğitimi aldığı 106 işverenin eğitim almadığı görülmektedir. Esasında hala uzman ve hekim ile çalışma yükümlülükleri bulunmayan bu işverenlerin çoğunluğunun isg eğitimi alması beklenmedik ama ümit verici bir bulgudur.

Bir diğer soruda ise işverenlere iş sağlığı ve güvenliği açısından yeterli bilgiye sahip olup olmadıkları sorulduğunda, işverenlerin 98 tanesi yeterli bilgiye sahip olduğunu beyan ederken 157 tanesinin İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları ortaya çıkmıştır.

İş güvenliği eğitimi almayan işverenlerin İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olma oranı %12,3'dür. Eğitim alındıktan sonra ise bu oran %57'yi bulmaktadır. Dolayısıyla bu verilerden yola çıkılarak iş güvenliği eğitimlerinin iş güvenliği hakkındaki bilgi düzeyini yükselttiği söylenebilir. Bu konu ile ilgili bulgular dikkat çekici olduğundan ayrıca iş güvenliği kültürünün yerleşmesinde ve iş güvenliği uygulamalarında çalışmaların başarıya ulaşmasında eğitimin rolü çok büyük olduğundan bu iki bulgu karşılaştırılmıştır. İş güvenliği eğitimi alma durumu ile iş güvenliği yeterli bilgiye sahip olma durumu ki-kare testine tabi tutulmuş ve bu karşılaştırma tez içinde bilgilerinize sunulmuştur. Test sonucunda bu iki bulgu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Yani işverenlerde iş sağlığı ve güvenliği hakkında yeterli bilgi sahibi olma durumu verilen iş güvenliği eğitimleri ile artırılabilir.

İSG eğitimi alan kişilerden hala % 43'ünün yeterli İSG bilgisine sahip olmamalarının sebepleri araştırılmalıdır. Daha etkin eğitim modelleri kullanarak ve İSG eğitimlerini sektörlere göre uyarlamalar yaparak eğitim katılımcılarını daha güncel ve mesleklerinden örneklemelerle ders içerisinde tutarsak eğitim alanlar arasındaki İSG hakkında yeterli bilgiye sahip olmayanların oranını azaltılabileceği düşünülmektedir. Bununla alakalı işveren önerileri ve birçok sektörde uzmanlık yapmış kişilerden alınan görüşler şöyle özetlenebilir.

İşverenlere verilen eğitimler iş sağlığı ve güvenliği temel eğitimi altında verilip genel olarak standart aynı eğitim verilmektedir. Sahada ki iş güvenliği uzmanları ve

OSGB ler genellikle tek tip eğitim slaytları üzerinden bu eğitimleri vermektedirler. Bunun neticesinde tüm işyerlerinde benzeri eğitimler verilmekte fakat bu eğitimler işyerlerine göre şekillendirilmemektedirler. Az tehlikeli sınıfta bulunan işyerlerinde yıllık 8 saatlik bir eğitim alma yükümlülüğü vardır. Sahadaki iş güvenliği uzmanları bu eğitim süresini tek düze ve çoğunlukla kendilerinde olan veya OSGB tarafında hazırlanan slaytları kullanmaktadırlar. İşyerinin tehlike sınıfı az tehlikeli olması ve bu işyerlerinde ölümlü iş kazası olması olasılığının düşük olduğunun düşünülmesi eğitimleri işyerine göre biçimlenmemesinde ve daha üstünkörü yapılmasında etkili olmaktadır. Yapılması gereken en önemli düzenlemelerden bir tanesi az tehlikeli sınıflarda dahi olsa en az iki saatlik eğitim süresinin o iş koluna özgü tehlike, riskler, iş kazaları hakkında bilgilendirmeye ayrılmasıdır. İşverenler ve çalışanlar özellikle kendi sektörlerinden ve yaptıkları işle alakalı birebir örneklemelerle karşılaşınca iş güvenliğine bakış açıları değişmekte ve aynı zamanda konuyu daha dikkatli dinlemeleri sonucu eğitimin veriminin artması sağlanmaktadır. Esasında çok tehlikeli ve tehlikeli işyerlerinde çoğunlukla uygulanan bu eğitim modelinin az tehlikeli sınıflarda da uygulanması gerekmektedir. Ayrıca eğitimin bir bölümünde iş yerinde yapılan risk analizi sonuçları ve bulguları işveren ve çalışanlarla paylaşarak mevcut çalışma sahasındaki tehlike kaynakları ve riskler hakkında bilgilendirme yapılarak çalışma ortamındaki iş güvenliğini tehlikeye sokacak durumlar tüm çalışanlarla paylaşılmış olacağından hem eğitimin verimli geçmesi sağlanır hem de proaktif önleyici iş güvenliği çalışmalarına pozitif bir giriş yapılır. Ertelenen ve az tehlikeli sınıfları ilgilendiren kanun maddeleri uyarınca iş güvenliği uzmanı ile çalışma zorunluluğu bulunmayan işyerlerinde kendilerini sürekli kontrol edecek ve iş güvenliği bakımında kusurların tespitini yapacak bir uzman olmayacağından risk analizinde belirlenen tehlike kaynakları ve risklerin eğitim içinde paylaşarak çalışanların bilgilendirilmesinin hayati önem arz ettiği düşünülmektedir.

Yine eğitimlerin işverenler üzerinde etkili olmamasında eğitimi veren uzmanların eğitimi sözel olarak anlatmaları ve görsel kullanmamalarıdır. İşverenlerin beyanlarından çıkardığımız sonuç sözel anlatımların özellikle kanun maddeleri ile ilgili olarak söylenenlerin akılda kalmadığıdır. Özellikle yetişkin eğitiminde görsel öğeler kullanılmasının eğitimin kalitesini ve verimliliğini arttırdığı bir gerçektir. Bu işyerlerinin az tehlikeli sınıfta yer alması ve genellikle az sayıda çalışanları olması

sebebiyle bu işyerlerinde verilen eğitimlerde projeksiyon, slayt gösterisi gibi görsel eğitim araçlarına çok başvurulmamasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla eğitimlerin verimsiz geçmesine neden olmaktadır.

Az tehlikeli işyerlerine risk analizi yapan ve isg eğitimi veren kişiler çoğunlukla C sınıfı iş güvenliği uzmanlarıdır. Dolayısıyla bu sınıftaki uzmanların mesleki tecrübesi ve eğitim deneyimlerinin B sınıfı ve A sınıfı uzmanlara göre daha az olması beklenebilir. Bu sınıftaki iş güvenliği uzmanlarda daha da önem arz etmekle beraber 'eğiticinin eğitimi' eğitimin alınması sağlanabilir. Bu sayede hayatı boyunca hiç topluluk karşısında konuşmamış ve eğitimin ana öğelerinden habersiz şekilde eğitimler verilmesinin önüne geçilmesi sağlanabilir.

5.3 İşverenler cephesinde iş güvenliği uygulamalarının işyerlerine sağlayacağı katkılar

255 az tehlikeli sınıftaki işyeri sahibine isg uygulamalarının iş kazası risklerini azaltıp azaltmayacağı soruldu. İşverenlerin %75,3 ü bu uygulamaların iş kazası riskini azaltacağını düşünürken, %7,1' i ise azaltmayacağını düşünmektedir. Görüldüğü üzere iş güvenliği uygulamalarının işyerine katkı yapacağını düşünenlerin oranı çok yüksektir. Diğer bir soruda ise iş güvenliği eğitiminin işyerine bir şey kazandırıp kazandırmayacağı sorulmuştur. Bu soruya işverenlerin %65,1 iş güvenliği eğitimi faydalı olur derken, % 7,8'i faydalı olamayacağı yönünde fikir beyan etmiştir. İş güvenliği eğitiminin faydalı olacağını düşünenlerin oranı aksini düşünenlerin oranında yaklaşık 8 kat fazladır. Yine bir başka soruda iş güvenliği uzmanı ile çalışmanın işyerine katkı yapıp yapmayacağı sorulmuş, işverenlerin % 69,1'i katkı yapacağını düşünürken , %9'u katkı yapmayacağını düşünmektedir. Yine arada uzmanla çalışmanın işyerine olumlu yönde katkı yapacağı görüşü lehine çok büyük bir fark vardır. İşverenlere bu sefer işyeri hekimi ile çalışmanın işyerlerine katkı yapıp yapmayacağı sorulmuş ve cevap olarak işverenlerin %70,2'si katkı yapacağı, % 8,6 'sı ise katkı yapmayacağı görüşünü savunmuştur. İşyeri hekiminin işyerine katkı yapacağını düşünen işverenlerin oranı olumsuz düşünenlerin oranında kat be kat fazladır. İş güvenliği uzmanı ile işyeri hekimin işyerine katkı sağlayıp sağlamadığının bilinebilmesinin sağlanmasını yapmak amaçlı iş güvenliği uzmanının ve işyeri hekiminin ne iş yaptığının bilinip bilinmediği işverenlere soruldu. İş güvenliği

uzmanının ne iş yaptığını bilenlerin oranı %74,1, işyeri hekiminin ne iş yaptığını bilenlerin oranı ise %72,5 çıkmıştır. Görüldüğü üzere işverenler iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin ne iş yaptığını bildiklerini beyan etmektedirler. Dolayısıyla iş güvenliği uzmanının ve işyeri hekiminin işyerlerine katkı yapacağını düşünmeleri sonucu bizim için çok anlamlıdır. Zira işverenler iş güvenliği uygulamalarının, iş güvenliği eğitimlerinin, İş güvenliği uzmanı ile çalışmanın ve işyeri hekimi ile çalışmanın işyerlerine katkıda bulunacağını ve fayda sağlayacağını belirtmişlerdir. Özetle işverenler 6331 sayılı iş sağlığı ve güvenliği kanununu az tehlikeli sınıftaki işyerlerini ilgilendiren ve ertelenen kanun maddelerini aslında işyerine katkı sağlayacağını ve işyerleri için faydalı olacağını belirtmiştir. Kamuoyunda algılanan ve genel olarak kabul edilen yargı işverenlerin iş güvenliğine olumsuz baktığı ve ertelemeleri talep ettiği yolundadır. Genel olarak işverenlerin toplumun önemli bir ögesi olduğunu ve işyeri sahibi olmak için birden fazla vasıf ve sifata sahip olduklarını kabul edersek bu insanların kendi işyerinin menfaatine olduğunu kabul ettikleri bir şeyin ertelenmesi ve uygulanması istememesi gibi bir durumun akla yatkın olmadığını söylemek yanlış olmaz. Dolayısıyla işverenlerin gerçekten bu maddelerin ertelenip ertelenmemesi konusundaki gerçek düşüncelerini bilmekte fayda vardır.

5.4 Ertelenen İş güvenliği kanun maddelerinin 2020 yılında yürürlüğe girmesi ile alakalı işveren görüşleri

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği kanununun az tehlikeli sınıfları kapsayan ve 2020 yılına ertelenip yürürlüğe alınmayan maddelerinin bu tarihte yürürlüğe alınıp alınmaması ile ilgili 255 işverenimize yönelttiğimiz soruya verilen yanıtlar şöyledir:

İşverenlerin % 61,1 'i ertelenen isg maddelerinin 2020 yılında yürürlüğe girmesi gerekti konusunda fikir beyan ederken, % 31,4' ü kararsız kalmış, % 7,4'ü ise yürürlüğe girmemesi yönünde fikir beyan etmiştir. Sorulan soruya verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere işverenlerin çok büyük bir çoğunluğu yasanın ilgili maddelerinin yürürlüğe girmesi gerektiğini beyan etmişlerdir. İş güvenliği uygulamalarının, iş güvenliği eğitimlerinin faydalı olacağını düşünüp aynı zamanda iş güvenliği uzmanı ile iş yeri hekiminin de işyerine katkı sağlayacağını düşünen işverenlerin ertelenen maddelerle alakalı bir daha ertelenmesini istememesi akla yatkın olurdu ki bu soruya verilen cevaplar bir önceki sorulara verilen cevapların sağlaması niteliğinde olup beklenen şekilde çıkmıştır. Çok net olarak sorulan ertelenen maddelerin yürürlüğe girmesi ile ilgili soruya verilen cevaplarda büyük bir farkla işverenlerin kanun

maddelerinin 2020 de yürürlüğe alınmasını istediklerini söyleyebiliriz. Buradan yola çıkarak verilen cevaplardan anlaşılacağı üzere işverenler iş güvenliği uygulamalarının önemini tasdik edip bunların işyerlerinde de yürütülmesini istiyor. Kamuoyunda oluşan kanı ile görsel ve yazılı basında yer aldığı şekilde aslında işverenlerin bu maddelerin ertelenmesi ile ilgili bir talep olmadığı anket sonuçlarından anlaşılmaktadır. Bununla birlikte bu maddelerin yürürlüğe girmesi işverenler açısından ekstra maliyetler doğuracağı açıktır. Birçok işveren fayda-zarar terazisinde kıyasladığı zaman uygulamaların faydasının karşısındaki maddi külfetten çok daha ağır bastığını kabul etmektedir. Yine de bu konuda iş güvenliği uygulamalarının yaygınlaştırılması için bazı adımların atılması ve bazı düzenlemelerin yapılması gerekliliği defalarca dile getirilmiştir. Yapılacak çalışmaların hem iş güvenliği bilgi düzeyinin yükseltilmesi amaçlanmalı hem de iş güvenliği uygulamalarının doğuracağı maddi durumla alakalı işveren üzerindeki etkileri ile ilgili çalışmalar yapılmalıdır. Bu düzenlemeler ile ilgili anket çalışması içerisinde bazı sorular sorulmuş ve daha geniş tabanlı bir iş güvenliği katılımı için neler yapılabileceği araştırılmıştır.

5.5 İşverenlerin iş güvenliği hakkında bilgilendirilmesi ve iş güvenliği çalışmalarının daha geniş bir tabanda kabul görmesi

Genel olarak bakıldığında insanlar bilmedikleri şeylere daha temkinli yaklaşmaktadırlar. Toplum genelinde bir konuyu kabul görmesi için iyi anlatılması gerekmektedir. Anket çalışmamıza katılan işverenlerde iş güvenliği bilgisi sahibi olanların çoğunlukta olduğu ortaya çıkmış ve yapılan ki-kare karşılaştırma testinde de iş güvenliği eğitimi alanlar ile iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olma durumu arasında anlamlı bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştı. Buradan yola çıkarak iş güvenliği eğitimlerinin artırılması ve geniş kitlelere yayılması iş güvenliği kültürünün oturmasında en büyük araç olacaktır demek yanlış olmaz.

Anket çalışmasına katılan 255 işveren İSG duyurularının ve bilgilendirmelerinin devlet organları tarafından yeterince yapıldığını düşünüp düşünülmediği sorulmuştur. İşverenlerin % 36,5'i devlet tarafından bilgilendirmelerin yeterince yapıldığını düşünürken, % 26,5'i devletin iş güvenliği hakkında yeterince bilgilendirme yapmadığı kanısındadır. Geri kalan % 36,9' luk kısım ise konu hakkında kararsız olduklarını beyan etmişlerdir. Görüldüğü üzere oranlar birbirine çok yakın olmakla

beraber devletin iş güvenliği konusunda yeterli b ilgilendirme yapması gerekliliği ve bunu düşünenlerin oranının verilen eğitimlerle artırılması gerekliliği önem arz etmektedir. Bu sonuçları anket çalışması içerisinde yer alan ertelenen iş güvenliği kanun maddelerinin neler olduğunu biliyor musunuz sorusuna verilen %78'lik hayır cevabıyla birleştirdiğimiz zaman devlet tarafından yapılan bilgilendirme ve eğitim çalışmalarının yetersiz olduğu görülmektedir. Yine elde ettiğimiz ve daha önce paylaştığımız bir diğer bulgu da tüm iş güvenliği uygulamalarının az tehlikeli sınıftaki işyerleri için ertelendiği ve iş güvenliğine dair herhangi bir çalışma yapmanın gerekliliği olmadığı kanısı yaygındır. Bu da yine bize devlet tarafından verilen bilgilendirme ve eğitimin yetersiz kaldığını göstermektedir.

İşverenlerden aldığımız geri bildirimler üzerine anket çalışmamıza eklediğimiz bir soru olan iş sağlığı ve güvenliği konusunda esnaf odası bizi bilgilendirmektedir düşüncesine işverenlerin % 46,3 oranında evet, %27,5' i hayır cevabı vermiştir. Bu konuda kararsız olanların oranı ise % 26,3 tür. Görüldüğü üzere esnaf odalarının yaptığı bilgilendirmenin yeterli olduğunu düşünenlerin oranı devletin iş güvenliği konusunda yaptığı bilgilendirmenin yeterli olduğunu düşünenlerin oranından % 10 oranında daha fazladır. Bu sonucun çıkması aslında beklenen bir şeydir. Netice itibari ile organizasyonlar ufaldıkça üyelerine ulaşma ve nüfuz etme oranları artmaktadır. Bir diğer durum ise birçok esnaf odasının kendi OSGB' lerini kurmaları ya da bir OSGB ile işbirliğine gidip üyelerinin hizmet almasını sağlamasıdır. Bu modelden yola çıkarak iş güvenliği konusunda esnaf odalarının, ticaret odalarının, sanayi odalarının, Organize sanayi bölge müdürlüklerinin iş güvenliği eğitimi konusunda teşvik edilmesinin fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Eğitim ve bilgilendirmenin sağlıklı yapıldığı bir ortamda işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarına olan yaklaşımı pozitif yönde değişeceği düşünülmektedir. İyi bir bilgilendirmenin yanı sıra devlet tarafından verilebilecek bazı teşvikler de iş güvenliğine katılımda olumlu yönde katkı yapacağı anket çalışmasına katılan işverenlerimizde ön görüşme sonunda elde ettiğimiz kanaatlardendir. Kendilerine bu konu ile ilgili görüşleri anket çalışmamız içerisinde sorulmuştur.

5.6 İşverenlerin devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ataması yaparım düşüncesi

Malum günümüz ekonomik şartları günden güne çetinleşmekte ve piyasalar farklı farklı sıkıntılarla boğuşmaktadırlar. Zaman içinde meydana gelen yabancı para kurlarındaki artış tüm sektörleri derinden etkilemekte buna bir de faizler ve kredi enstrümanlardaki artışlar etkilenince piyasalar daha da çıkmaza girmektedirler. Bu çerçevede işverenlerin yüklerinin hafifletilmesi önem arz etmektedir. İş güvenliği kültürümüzün tam oturmamış olması ve iş güvenliğinin getirilerinin işverenlere tam aktarılamamış olması iş güvenliği uygulamalarını külfet olarak gören bir işveren grubu oluşturduğunu söylenebilir. Bu bağlamda anket çalışmasına katılan işverenlere devletin destek vermesi halinde iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ataması yaparım düşüncesini sorduk. İşverenlerin % 67,8'i evet yaparım derken %8,6'sı ise hayır yapmam cevabı verdi. Görüldüğü üzere devletin destek vermesi halinde işverenler iş güvenliği uygulamalarına katılacağını beyan etmiştir. Bu sonucu daha önceki bulgularımızda yer alan işverenlerin iş güvenliği uygulamalarının ve çalışanlarının işyerlerine katkısı olacağını düşünmeleri ile birleştirdiğimizde işverenlerin hali hazırda faydalı bulunduğu bu çalışmalarda devlet desteğinin de olması ile toplum genelinde iş güvenliği çalışmalarının yayılmasının hiç de zor olmadığı anlaşılmaktadır. Devletin sağlayacağı desteğin mahiyeti, büyüklüğü öneriler kısmında yer alacaktır lakin bu konu daha derinlemesine araştırılıp tüm yönleriyle ele alınması gereken bir çalışmaya konu olabilir. İşverenleri teşvik edecek ve uygulamaların yayılmasını sağlayacak etkenler varken bir de işverenleri olumsuz yönden etkileyen ve iş güvenliği uygulamalarının yayılmasını sekteye uğratan bazı bulgularda vardır. Bunlardan bazıları anket çalışması içerisinde işverenlerimize sorulmuştur.

5.7 İş güvenliği uygulamalarını işyerlerinde yerine getirmeleri engelleyen unsurlar ile ilgili işveren kanaatleri

Anket çalışmasında işverenlerin çoğu isg uygulamalarını faydasını kabul etmiş ve işyerine katkı sağlayacağını belirtmiştir. Bunun yanı sıra piyasadaki bazı uygulama ve eksikliklerin kendilerini iş güvenliği konusunda olumsuz yönde etkilediğini beyan etmektedirler. Kendileri ile yapılan ön görüşme sonrası kendi piyasa bilgi ve tecrübelerimize dayanarak kendilerini iş güvenliği bakış açılarını olumsuz etkileyen bu unsurları sorduk.

5.7.1 Denetim azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesiyle alakalı işverenler kanaatleri

İşverenlerin iş güvenliğine bakış açısını olumsuz etkileyen unsurlarla alakalı sorulardan bir tanesi Denetim azlığı İSG gerekliliklerini yapmamamıza sebep oluyor düşüncesi idi. İşverenlerin % 49'u denetim azlığının isg gerekliliklerini yapmama konusunda işverenlere rahatlık verdiğini düşünürken toplamda % 15,3'ü bu düşünceye katılmadıkların beyan etmişlerdir. Tablodanda anlaşılacağı üzere denetimlerin arttırılması halinde işverenlerin gerekli İSG uygulamalarını yapmaları sağlanabileceği söylenebilir. Kanun koyma nasıl devletin yetkisi altında ise koyduğu kanunların uygulanıp uygulanmaması konusunda da denetim devletin yetkisi altındadır. Çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı 2015 yılı çalışma hayatı istatistikleri ve Türk ekonomi politikaları araştırma vakfının verileri dikkate alındığında Türkiyede 1,740,187 işyeri olduğunun ve bunun ancak %1,2 sinin denetlenebildiğini görüyoruz.Bu bilgidende yola çıkarak devletin denetim mekanizmasının yeterli olmadığını söyleyebiliriz. Denetimin zayıf olması işverende bir rehavete yol açıp 'nasıl olsa kim se bakmıyor, boş yere para harcamaya gerek yok' kanısı uyandırmaktadır. Maalesef ülkemizde kanunun koyulması kadar uygulanıp uygulanmadığının da kontrol edilmesi gerekmektedir.Aksi halde anket çalışmamızda da çıktığı üzere işverenler denetim eksiklikliğini bir müsaade etme şeklinde algılayıp gerekenleri yapmaktan imtina etmektedirler.Birçok işveren devlet nasıl olsa üstüne düşmüyor diyerekten kendi kendilerine bir çıkarımda bulunmaktadır.Devletin iş güvenliği denetim öekanizması üzerinde etkili değişiklikler yapma zorunluluğu net olaak gözükmemektedir.Konu ile ilgili öneriler sonuç ve öneriler kısmında paylaşılmıştır. Bu tezdeki bir çok konu gibi denetim konusunda derinlemesine irdelenmesi ve üzerinde çalışılması gereken farklı bir tez konusu olduğu düşünülmektedir.

5.7.2 İSG gerekliliklerini her işverenin yapmaması haksız rekabet doğuruyor görüşü ile alakalı işveren düşünceleri

Maalesef bilgilendirme ve eğitim azlığı ile denetimlerin yetersiz olması neticesinde tüm işverenler aynı ölçüde iş sağlığı ve güvenliği kanununun gerekliliklerini yapmamaktadırlar. Bu kanuna saygılı olan ve gerekliliklerini yapan işverenler üzerinde negatif bir etkiye sahip olmaktadır. Bu konu ile alakalı anket sorusuna işverenlerin %55,6' sını tüm işverenlerin aynı ölçüde iş güvenliği kanununun gerekliliklerini yapmamalarının haksız rekabete yol açtığını düşünmektedir. İş güvenliği çalışmaları arasında yer alan risk değerlendirmesi, acil eylem planı, çalışanlara verilmesi gereken iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri, yangınla mücadele araç gereçlerinin temini, çalışanların kullanması gereken Kişisel koruyucu donanımlarının alınması, periyodik olarak yapılması gereken tesisat ve makine ekipman kontrolleri ve uygunluk raporları gibi uygulamalar için bir meblağ harcarken diğer işveren bu harcamaları yapmamaktadır. Bu da işyeri girdi ve maliyetlerini etkilerken satışı yapılan ürün üzerinde de bir fiyat farkı oluşturmaktadır. Bir de esnaf arasında 'nasıl olsa kimse yapmıyor, kimse denetlemiyor, bu da yeni rant kapısı' gibi konuşmalar geçtikçe bu işe gönüllü olan işverenlerde iş güvenliği uygulamalarından soğuduğu tespit edilmiştir. Bu tespit İSG gerekliliklerini her işverenin yapmaması haksız rekabet doğuruyor görüşü ile alakalı işveren düşüncelerinde evet diyenlerin %55,6 oranına karşın %11,8 hayır oranı ile ortaya koyulmuştur. Koyulan kanun maddelerinin her işyerinde uygulanması sağlanmalı ve bu konu ile ilgili yeni teşvik ve denetim mekanizmaları geliştirilmelidir.

5.7.3 Sık değişen çalışanlar için yenilenmesi gereken İSG uygulamaları nedeniyle maddi külfet oluyor düşüncesine işverenlerin katılımı

Maalesef bazı sektörlerde çok fazla çalışan sirkülasyonu olduğunu görüyoruz. Bunlardan bir tanesi perakende gıda satış sektörü iken bir diğeri ise hizmet sektörüdür. Her iki sektörde az tehlikeli sınıfta işyeri olarak tanımlanmaktadır. Bu işyerlerinde karşılaşılan sorunların başında çok sık eleman değişimidir. Garsonluk, komilik, bulaşıkçılık, temizlik elemanı gibi işleri yapan çalışanlar sahip oldukları işten çok çabuk vazgeçip daha iyi koşullar ve imkânlar sunan ya da her an çalışabilecekleri yeni iş imkânı olduğunda bu işlerden çok basit sebeplerle dahi ayrılabilirler. İş

güvenliği uzmanı her gittiğinde ayrı bir personelle karşılaştığından yeniden eğitim vermekte bazen de bu eğitimleri vermek yerine 3-5 kişinin birikmesini beklemektedir. Zira bu işyerlerinde bazen 2-3 günde bir yeni eleman çalışmaya başlamaktadır. Dolayısıyla bu işyerlerinde verilen eğitim zaafa uğramaktadır. Hizmet sektöründe çok yaygın olan kısmi zamanlı çalışan bulundurma ise ayrı bir sorun teşkil etmektedir. Kısmi zamanlı olarak işe başlayan çalışanın ne kadar süreyle çalışacağı ya da bir daha çalışıp çalışmayacağı belli değildir. Bu a rağmen işverenin bu çalışana iş sağlığı ve güvenliği eğitimi aldırması gerekmektedir. Her kısmi zamanlı çalışana bu eğitimlerin verilmesi ve belki de bir daha o çalışanın işe gelmeyecek olması nedeniyle işveren bu eğitimleri verilmekten kaçınmaktadır. Kendi gözlemlerimize dayanan bu durumu işverenlere sorduğumuzda %60,4' ü 'sık değişen çalışanlar için yenilenen isg uygulamalarının maddi külfet doğuruyor' demiştir. Her yeni giriş yapan çalışana ve kısmi zamanlı çalışana eğitim vermek, kullanmaları gereken kişisel koruyucu donanımları temin edip her yeni çalışan için bunu tekrar tekrar almak çok fazla çalışan sirkülasyonu olan işyerleri için ciddi bir sorundur. Bu konu ile ilgili eğitimlerin videolar vasıtası ile yapılması düşünülmüş, uygulanmıştır. Bu uygulamanın geliştirilmesi için bazı çalışmalar yapılmalıdır.

5.7.4 İş güvenliği kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi işverende rehavete yol açıyor düşüncesi ile ilgili işveren kanaati

Çalışmada ulaşılmak istenen sonuçlardan biri işverenlere direk sorulmuş olup, işverenlerden İSG kanunlarında yapılan ertelemelerin işverenler üzerinde rehavete yol açıp açmadığı hakkında görüşlerine başvurulmuştur. İşverenlerin % 50,6'sı bu fikre katılırken %11'i ise bu fikre katılmamaktadır. Sonuçlardan görüldüğü üzere İSG kanunundaki ertelemelerin işverenleri bu konuda rehavete düşürmekte, İSG gerekliliklerini erteleme eğilimlerini arttırmakta ve dolaylı olarak iş güvenliği kültürünün oluşmasında negatif etkileri olduğu söylenebilir. İşverenler bu ertelemeler ile konuyu aslında o kadarda elzem olmadığı ve yapılmadığı takdirde de bir şey olmayacağı yönünde kanıya sahip olmaktadırlar. Yukardaki diğer öğeler gibi bu öğede iş güvenliği kültürünün oturmasındaki en büyük engellerden bir tanesidir. İş güvenliği direk insan hayatını ilgilendiren hayati bir mesele olup maalesef sürekli ertelenmesi olayın ciddiyetini zaafa uğratmaktadır. Bu işverenler tarafında da beyan edilmiş olup anket çalışmasındaki soru ile de istatistiksel olarak da ortaya konmuştur.

Tüm olumsuz durumlar bir kısım işverenleri iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarını yapmaktan alıkoymakta, bir kısım işvereni ise bu çalışmalarını yapmaktan soğutmaktadır. Esasında tüm bu ve buna bezer durumlar tespit edilip her biri ayrı ayrı incelenip çözüm üretilmesi gerekmektedir. Bunların her biri ayrı ayrı tez konusu olacak kadar değerli ve önemli sorunlardır.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Devletin koyduğu kanunlar devlet eli ile bakanlıklar aracılığıyla, aynı zamanda sivil toplum kuruluşları ve meslek odalarınca uygulanmaya çalışılmaktadır. Bu konuda işverenler ile yapılan çalışmada, devlet tarafından yeterince bilgilendirildiklerini düşünenlerin oranı aksini düşünenlerde daha azdır. Bununla beraber kanaat sahibi işverenlerin çoğu meslek odaları tarafından İSG konusunda yeterince bilgilendirildikleri ifade etmektedirler. Eğitimin ve bilginin ne kadar önemli ve tabana yayılması gerekliliği göz önüne alındığında devletin genel eğitim ve bilgilendirme çalışmalarının daha tabansal baz da düşünülerek çeşitlendirilmesi gerekmektedir. Esnaf ve sanatkârlar odaları, ticaret odaları, dernekler daha küçük meslek topluluklarına net ulaşabildikleri için işverenler üzerinde İSG eğitimleri ve bilgilendirmeleri açısından kilit rol oynayabilirler. Bu konuda bahsi geçen sivil toplum kuruluşlarına görevlendirmeler yapıp konu yetkili organlarca takip edilmesi önem teşkil etmektedir. Esnaf odaları üniversiteler ile işbirliği yaparak ya da kendi içlerinde kuracakları iş güvenliği birimindeki profesyoneller vasıtasıyla sistematik bir şekilde iş güvenliği eğitimi verebilirler. Esnaf odalarının en az senede 2 kez bu tarz eğitimler verip oda üyelerini bu eğitimlerden faydalandırması önerilerimiz arasında yer almaktadır. Daha sonrasında bu eğitimler iş güvenliği dışında acil durumlar eğitimi, ilk yardım eğitimi, yangın eğitimi, hijyen eğitimi vb. eğitimleri de içerecek şekilde geliştirilebilir.

Az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin büyük bir kısmı İşhanları, pasajlar ve alışveriş siteleri ve merkezleri içerisinde yer almaktadır. Bu site yönetimleri oradaki işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği uygulamalarından da sorumludur. Bu site ve pasaj yönetimleri esnaf odaları ile işbirliği yaparak eğitim konusunda destek alabilir. Bunun dışında bu site yönetimleri esnaf odalarının oluşturdukları iş güvenliği birimlerinden acil durum planları, tatbikatlar, risk analizi vb. diğer konularda da destek alabilirler. Öncelikle esnaf odalarında ve benzeri diğer STK'lar da iş güvenliği birimi oluşturulması önerilerimizden bir tanesidir.

Her ne kadar işverenlerimizin İSG eğitim ve bilgilerinde yetersizlik olsa da yaşanan iş kazaları ve vahim sonuçları işverenlerin iş güvenliğinin önemini anlamalarını sağlamıştır. İşverenlerimizin verdiği cevaplardan iş güvenliği uygulamalarının iş kazalarını azaltacağı yönünde kanaat oluşturdukları anlaşılmaktadır. Yine çalışmamızdaki bir diğer soruya verdikleri cevaptan iş güvenliği

uygulamalarının iş yerlerine bir şeyler katacağını düşündükleri açıktır. Verilen eğitimler ve bilgilendirmeler yeterli düzeyde değil iken bile işverenlerin iş güvenliği uygulamalarının iş kazalarını azaltacağını, işyerlerine bir şeyler katacağını düşünüyorlarsa eğitimler tabana yayıldığı ve bilgilendirmelerin direk ilk elden işverene ulaştırıldığı bir sistemde işverenlerde iş güvenliği kültürünün oluşmaması mümkün değildir. İşverenlerimizin İSG konusunda duyarsız olduğu kanısı yaygın olsa da işverenler iş yerleri için iş güvenliği faydalı olduğunu düşünmektedirler. Bunu destekleyen diğer bir sonuç ise işverenlerin ertelenen İSG kanun maddelerinin 2020 yılında devreye girmesi gerektiğini beyan etmeleridir. Türkiye Odalar ve Barolar birliği başkanının yaptıkları beyanlarda ise işverenlerin talebi doğrultusunda bu kanun maddelerinin ertelendiği bilinmektedir. Az tehlikeli sınıftaki 255 işveren tarafından verilen beyanlarda %61 oranla yasanın 2020 yılında devreye girmesi gerektiği belirtilmiştir. Kararsızların oranı çıkarıldığında bu fikre karşı çıkanların oranı çok düşük kalmaktadır. Anlaşıldığı üzere esnaflarda söylendiği gibi iş güvenliğine bir karşı durma pozisyonu yoktur. Peki, işverenlerin iş güvenliğine bakış açıları pozitif iken iş güvenliğinin yaygınlaşmaması önündeki engeller nelerdir?

Genel olarak her sektörde işverenler ekonomik zorluklar ile uğraşmaktadırlar. Bir işletme için birçok gider kalemi olmakla birlikte iş güvenliği de bunlardan biri olmaktadır. Bu konuda devlet belirli sayıda çalışanı olan işverenlere kendi iş güvenliği hizmetlerini yürütebilme özgürlüğü vermiştir. Bununla birlikte her ne kadar işverenler isg çalışmalarının önemini farkında olsalar da iş güvenliği uzmanı ve iş yeri hekiminin görevlendirilmesinin gereksiz olduğu konusunda çok az bir farkla da olsa çoğunluktadırlar. Öte yandan devlet tarafından desteklenirlerse iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekimi ile çalışacaklarını belirten işveren oranı çok yüksektir. Mevcut ekonomik koşullar işverenleri iş güvenliği çalışmalarına mesafeli yaklaşıma zorlamakta bu durumun esasında işverenlerin bakış açılarından değil ekonomik zorluklarda olduğu görülmektedir. Devletin bu konuda az tehlikeli sınıftaki işverenlerin iş güvenliği ile ilgili yükünü azaltmaları yönünde çalışmalara ağırlık vermesi gerekmektedir. Devletimizin işverenlere sağladığı kendi iş yerlerindeki iş güvenliği prosedürlerini takip etme inisiyatifi ayrıca denetlenmelidir. Alınan eğitimin kalitesi ve yeterliliği, mevcut işyerlerinde eğitim alındıktan sonra yapılan aksiyonlar ve diğer prosedürler kontrol edilmelidir.

İşverenlerin mustarip olduğu ve iş güvenliğine bakış açılarında negatif etkiye sahip bir başka olgu ise bazı işverenlerin iş güvenliği uygulamalarına riayet edip bunla ilgili önlemler alırken diğer komşu ya da meslektaş işverenlerin bu konuda hiçbir çalışmada bulunmamasıdır. Durumun önemini bilen işverenlerde gerekli çalışmaları yaparken zaman ve para harcamakta iken öte andan rakip firmaları bu konuda hiçbir şey yapmayarak ekonomik rekabet ortamında bir adım öne geçmektedirler. Bu konuda kendisini sorumlu hissedenden işverenler üzerinde diğer işverenler tarafından oluşturulan sosyolojik ve ekonomik bir baskı mevcuttur. Dolayısıyla mevcut İsg kanunlarının her işveren için eşit uygulanır olması ve gerekli denetimlerin yaygınlaştırılarak aradaki haksız rekabetin ortadan kaldırılması gerekmektedir. Denetimlerin yaygınlaştırılması önemlidir çünkü denetim yapılmadığı takdirde işverenler arasında haksız rekabet olacağı gibi işverenler bu konuda kendilerini rahat hissedecekler ve gerekli uygulamaların yapımında daha ağırkanlı davranacaklardır. Bu görüşümüzü işverenlere sorduğumuzda büyük çoğunluğun denetimlerin azlığının işg gerekliliklerini yapmamakta kendilerini rahatlattığını belirtmiştir. İş güvenliğini uygulamalarının doğurduğu maddi külfet ve bunun getirdiği haksız rekabetle beraber bir de denetim eksikliği iş güvenliği aksiyonlarının yapılmamasına ya da yapılırken daha gevşek davranılmasına sebep olmaktadır. İşverenleri rehavete sürükleyen bir diğer konu ise İSG kanun maddelerinin yürürlük tarihlerinin sürekli ertelenmesidir. İlgili kanun maddelerinin sürekli ertelenmesi ve ötelenmesi işverenlerde nasıl olsa bir daha ertelenir kanısı oluşturmaktadır. Dolayısıyla işverenlerin iş güvenliğine adım atmaları ötelenmekte aynı zamanda işverenlerde iş güvenliğinin önemsiz ve değersiz olduğu algısı oluşturmaktadır. Bütün bu etmenlere rağmen işverenlerin iş güvenliği uzmanı ve işyeri hekiminin işyerlerine bir şey katıp katmayacağı hakkındaki soruya %70 varan oranlarda işyerimize katkıda bulunur cevabı işverenlerin insana verdiği değeri göstermektedir.

Verilecek eğitim ve yapılacak bilgilendirmede STK'lar aktif rol oynamalı ve görevlendirilmelidirler. Bir kaç STK'nın değil topyekûn tüm STK'ların bu konuda üstünlük alması sağlanmalıdır. Hali hazırda İş güvenliği uzmanlarının bir odası bulunmamakta kendilerini sahip oldukları meslek odalarının dışında ifade edememektedirler. İş güvenliği uzmanları odasının teşkili ve kurulması sektördeki birçok sorunun çözüm ayağı olacaktır. Meslek odası kurulması ile birlikte hem bir fiyat skalası gelişecek, hem meslek içi haksız rekabetin ortadan kaldırılması

amaçlanacaktır. STK'lar da verilecek eğitimlerde odadan faydalanılabilecek ve eğitim kaliteleri yükseltilebilecektir.

Eğitimin sonrasında işverenlerin denetlenmesi önem arz etmektedir. Bu sayede eğitim ile iş güvenliği mevzuatına gönüllü katılımda bulunmayan işverenler denetim ile sisteme dâhil edilmeye zorlanacaktır. İş teftiş kurulu tarafından yapılan denetimler yetersiz personel sayısı nedeniyle gerektiğince yapılamamaktadır. Denetim mekanizmasının ve sorumluluğunun devlet tarafından yeterince yerine getirmemesine çözüm olarak yine iş güvenliği uzmanları odası çözüm olarak önerimizdir. Nasıl ki asansör kontrolleri makine mühendisleri odasına verilmiştir ve asansörlerin sağlıklı çalışıp çalışmadığını kendileri denetler işyerlerinin iş güvenliği bakımından denetlenmesi kurulması tavsiye edilen iş güvenliği uzmanları odasına verilebilir. Sektörel bazda oluşturulacak kontrol listeleri ile işyerleri denetlenir ve bu denetimler belli tarih aralıkları ile devam edebilir. Ayrıca işverenlerin işyeri açma ve çalıştırma ruhsatı almasında iş güvenliği çalışmaları ile ilgili dokümanlar istenebilir. Bu sayede açılıştan itibaren işyerinde iş güvenliği çalışmaları başlatılmış olur. Hiçbir inşaat firması yapı denetim firması ile anlaşmadan inşaata başlayamamaktadır. Ancak inşaat ruhsatı verilirken iş güvenliği ile ilgili çalışmalar hiç sorgulanmamakta ve bu konuda bir yaptırımda bulunulmamaktadır. Sadece ruhsat aşamalarında bile istenecek iş güvenliği dokümanları bir nevi işyerini denetim yerine geçecek ve işveren iş güvenliği gerekliliklerinin yapma durumunda kalacaktır.

İşverenlerin iş güvenliliği gerekliliklerini yerine getirmeleri maddi açıdan devlet tarafından desteklenmesi gerekmektedir. İşverenler tarafından görevlendirilen uzman ve hekim ücretleri devletin belirlediği rakam üzerinden devlet tarafından ödenebilir. Tamamı olmasa bile ücretin bir kısmı devlet tarafından desteklenebilir. Bunun dışında Kurulması tavsiye edilen iş güvenliği uzmanları odası ve var olan tabipler odası vasıtası ile işyerlerine uzman ataması yapılabilir ve bu profesyonellerin parası odalar vasıtasıyla bir kısmı devlet tarafından karşılanabilir. Diğer kısmı ise işsizlik sigortası gibi iş güvenliği sigortası da yapılarak işverenlerden ufak rakamlar halinde alınabilir. Dileyen işverenin iş güvenliği uygulamalarına dahil olduğu bir sistemde iş güvenliği ücretleri daha yüksek olmaktadır. Diğer yandan tüm işverenlerden çalışan sayısına ve tehlike sınıfına göre toplanacak paralar bir fonda toplanıp bu fondan iş güvenliği uzmanları ve iş yeri hekimlerinin ücretleri verilebilir. Diğer yapılabilecek bir başka uygulama ise İş güvenliği sarf malzemeleri ve ekipmanları konusunda alınacak olana

vergilerin düşürülmesidir. Bu sayede işverenler üzerindeki yük azaltılmış olacaktır. Sektör içinde OSGB'ler tarafından verilen iş sağlığı ve iş güvenliği hizmeti KDV oranlarına bakacak olursan iş sağlığı hizmetinden % 8 iş güvenliği hizmetinden %18 KDV alınmaktadır. İş güvenliği hizmeti KDV oranı da iş sağlığı hizmeti KDV oranı gibi %8' çekilebilir. Bu sayede % 10'luk bir vergi yükü işveren üzerinden alınabilir.

Araştırma sonuçlarına göre yapılan ki-kare analizlerinde yaş durumu ile iş hakkında yeterli bilgi sahibi olma durumu arasında yapılan incelemede görülmüştür ki yaş grubu gençten yaşlıya gittikçe iş güvenliği hakkında yeterli bilgiye sahip olma oranı azalmaktadır. Bu da bize genç nüfusun iş güvenliği konusunda daha bilgili olduğunu göstermektedir. Son yıllarda üniversitelerin lisans programlarında ve meslek yüksekokullarındaki programlarda iş güvenliği dersi koyulduğunu bilmekteyiz. Bunun yansıması olarak genç nüfusun iş güvenliği konusunda daha bilgili olduğu görülmekte. Eğitim sistemimize iş güvenliği derslerinin koyulması önem arz etmektedir. Bu derslerin yaygınlaştırılması ve ilkökul çağından itibaren öğrencilere verilmesi gerekmektedir.

7. KAYNAKLAR

Gönen, B., Songür, N. (2013), "Stratejik Yönetim Dersinin Öğrencilere İş Dünyasında Gerekli Nitelikleri Kazandırma Düzeyi: Ankara Üniversitelerinde Bir Araştırma", Atılım Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Yönetimi Ana Bilim Dalı Yayını, İstanbul.

Güzel, A. , Okur, A. (1994), "İş Kazası Terminolojisi"
<http://www.corumsmmmo.org.tr>, (Erişim Tarihi 02.06.2018).

Özcan, C. , Ceyhan, S. , Aykut, A., (2006), "Denetim Odakları Farklı Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre Karar Vermede Öz-Saygı ve Stres Düzeyleri", Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.

Özdemir, C. (2007), "İSG Uygulama Rehberi", <http://www.vedatkitapcilik.com>, (Erişim Tarihi 08.03.2018).

Uçan, R. , Karadağ, T. , (2018), "İş Sağlığı ve Güvenliği (A-B-C) Uzmanlık Hazırlık Kitabı İSG", İstanbul.

Yerkazan, H. , (2017), "Diyanet İşleri Başkanlığınca Yurt Dışında Görevlendirilen Din Görevlilerinin Hadîs Bilgi Ve Kültürü Üzerine Bir Araştırma", Amasya Üniversitesi Yayınları, Amasya.

Yılmaz, F., (2011), "Avrupa Birliği ve İş Sağlığı Güvenliği", ÇASGEM Yayınları, Ankara.

Yılmaz, F., (2014), "İş Güvenliğinde Temel Sorun Uygulamada ve Denetim Eksikliğinde"
<http://www.academia.edu> , (Erişim Tarihi: 10.12.2018).

"İş Sağlığı Ve Güvenliği Kanunu İle Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ", " 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu", "İş Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin İşyeri Tehlike Sınıfları Tebliği"
<http://www.resmigazete.gov.tr>, (Erişim Tarihi: 11.08.2018).

"Güvenlik Katsayısı (Cronbach Alpha)", <http://www.www.selcuk.edu.tr> (Erişim Tarihi 08.09.2018).

"İş sağlığı ve güvenliği genel bilgiler"
<http://www.uzmaniyiz.biz/is-sagligi-ve-guvenligi/genel-bilgiler/> (Erişim Tarihi 08.03.2018).

"Sosyal sigortalar kanunu 11/A maddesi", <http://www.tekevuzaktanegitim.com> (Erişim Tarihi 07.04.2018).

"Meslek Hastalığı tanımı", <http://www.docplayer.biz.tr> (Erişim Tarihi 18.03.2018).

MEB-MEGEP, (2005), "Meslek hastalığı sayılabilmesi koşulları",
http://www.documents.site_(Erişim Tarihi 08.03.2018).

"İşyeri hekimi görev yetki ve sorumlulukları"
<http://www.www.recepguner.com>, (Erişim Tarihi 08.03.2018).

"İş Güvenliği Uzmanı Görev, Yetki ve Sorumlulukları"
<http://www.www.ankarauzmanisg.com.tr>, (Erişim Tarihi 08.09.2018).

EKLER

EK-1

Anket No:

Az tehlikeli sınıfta işyeri çalıştıran işverenlerin ertelenen İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun maddelerine ilişkin bilinç düzeyleri ve bakış açıları ölçme amaçlı yapılan anketimize katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Anketimize katıldığınız takdirde firma ve şahsi bilgileriniz kesinlikle bir yerde yayınlanmayacak ve 3. Şahıslar ile paylaşılmayacaktır.

1. Yaş durumunuz.

18-25

26-35

36-45

46-55

56-65

66 üstü

2. Eğitim Durumunuz...

Hiç Okula gitmedim

ilkokul

ortaokul

Lise

Yüksekokul

Lisans

3. İş güvenliği eğitimi aldınız mı?

Evet

Hayır

4. İşyeri işletme türünüz.

Perakende satış ve mağazacılık faaliyetleri

Gıda satış birimi

Müşavirlik ve ofis içi hizmetler

Eczane

Otel-Yurt benzeri konaklama tesisi

Basit tarzda tekstil ve diğer imalatlar.

Diğer. ()

5. İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda yeterli bilgiye sahip olduğunuzu düşünüyör musunuz?

Evet Hayır

6. Ertelenen İş Sağlığı ve Güvenliği maddelerinin neler olduğunu biliyör musunuz?

Evet Hayır

7. Hali hazırda yürürlükte olan İş Sağlığı ve Güvenliği kanununun az tehlikeli sınıftaki iş yerlerini ilgilendiren ve ertelenmeyen maddelerini biliyörüm.

Evet Hayır

8. İş Sağlığı ve Güvenliği uygulamalarının işyerimdeki riskleri azaltacağını düşünüyörüm.

Kesinlikle Katılıyörüm

Katılıyörüm

Kararsızım

Katılmıyörüm

Kesinlikle Katılmıyörüm

9. İş Güvenliği Uzmanının ne iş yaptığını biliyörüm.

Kesinlikle Katılıyörüm

Katılıyörüm

Kararsızım

Katılmıyörüm

Kesinlikle Katılmıyorum

10. İş Güvenliği Uzmanı çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

11. İşyeri Hekiminin ne iş yaptığını biliyorum

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

12. İşyeri Hekimi çalıştırmanın işyerime katkısı olacağını düşünüyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

13. İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin çeşit ve içeriklerini biliyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

14. İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimlerinin işletmeme bir şeyler kazandıracağını düşünüyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

15. Devletin 2020 yılına ertelediği kanun maddelerin 2020 yılında yürürlüğü girmesi lazım.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

16. Devletin 2020 ye ertelediği kanun maddelerinin tekrar ötelenmesini istiyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

17. Devletin 2020 ye ertelediği kanun maddelerinin tamamen iptalini istiyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

18. Devletin İş Sağlığı ve Güvenliği ile alakalı gerekli bilgilendirme ve duyuruları yeterince yaptığına inanıyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

19. Devletin İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda uygulamaya koyduğu destek ve kolaylıklardan haberdarım.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

20. Devletin İş Sağlığı ve Güvenliği konusunda teşvikler vermesi koşuluyla uzman ve hekim ataması yapabilirim.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

21. Az tehlikeli sınıftaki işyerlerinde iş kazası riski düşük olduğundan uzman ve hekim atamasına gerek olmadığını düşünüyorum.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

22. Devlet tarafından İş Sağlığı ve Güvenliği kanununun az tehlikeli sınıftaki işyerleriyle alakalı olan kısımlarının sürekli ertelenmesi işletmelerimizde rehavete ve yine ertelenecek duygusuna kapılmamıza yol açıyor.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

23. Denetimlerin az olması İş Sağlığı ve Güvenliği gerekliliklerini yapmamızda bizleri olumsuz etkilemektedir.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

24. Tüm az tehlikeli sınıftaki işyerlerinin eş zamanlı İş Sağlığı ve Güvenliği çalışmalarına başlamamaları ve bazı işyerlerinin yapıp bazılarının yapmaması haksız rekabete yol açıyor ve bizi iş güvenliğinden soğutuyor.

Kesinlikle Katılıyorum

Katılıyorum

Kararsızım

Katılmıyorum

Kesinlikle Katılmıyorum

25. Çok sık değişen elemanlardan dolayı iş güvenliği prosedürleri (iş yeri uyum eğitimi, isg genel eğitim, hijyen eğitimi, yangın eğitimi, söndürme ekipleri oluşturulması, çalışan temsilcisi seçimleri-atamaları vb...) bize maddi anlamda ağır ve külfetli gelmekte.

- Kesinlikle Katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle Katılmıyorum

26. Bağlı bulunduğumuz esnaf ve sanatkârlar odası, ticaret odası gibi kuruluşlar iş güvenliği konusunda bizi bilgilendirmekte, yönlendirme yapmakta...

- Kesinlikle Katılıyorum
 Katılıyorum
 Kararsızım
 Katılmıyorum
 Kesinlikle Katılmıyorum

27. İşyerim son 5 yıl içerisinde çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı tarafından denetlendi.

- 1 kere 2 kere 3 kere
 4 ve daha fazla kere Denetlenmedim

ÖZGEÇMİŞ

Adı Soyadı : FIRAT NURDOĞAN
Doğum Yeri ve Tarihi : İSTANBUL - 1979
Yabancı Dili : İNGİLİZCE
İletişim (Telefon/e-posta) : (532)667 57 87 – firatnurdogan@gmail.com

Eğitim Durumu(Kurum ve Yıl)

Lise : Tuzla Teknik Lisesi (Elektrik Bölümü) (1997)
Yüksek Okul : Arel üniversitesi-Sağlık M.Y.O- Optisyenlik- (2016)
Lisans : Süleyman Demirel Üniversitesi (Orman Mühendisliği) (2002)
Yüksek Lisans : Üsküdar Üniversitesi Tezli Yüksek Lisans Programı

Çalıştığı Kurum/Kurumlar ve Yıl :

Vizyon Klasik Mobilya (Üretim Md. ve İş güvenliği Uzm.) (2002-2010)
Parmis Endustri products Co.(Proje koordinatörü) (İRAN) (2010-2013)
Serbest iş güvenliği uzmanlığı (2013-2015)
İstanbul Kayı OSGB. (2015-)

Sertifikaları : A sınıfı İş güvenliği Uzmanlığı Sertifikası
Bilirkişilik Eğitim Katılım Belgesi
İlkyardım Eğitmeni Yetki Belgesi
Yüksekte Çalışma Eğitimci Sertifikası
Yangın Eğitimci Sertifikası
Bilirkişilik Eğitim Katılım Belgesi
Eğiticinin Eğitimi Sertifikası